

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

דו"ח שנתי 2019

קו לעובד הוא ארגון ייחודי בקרב ארגוני החברה האזרחית. לכבוד הוא לי להוביל את הארגון בתמיכת עמיתים ומתנדבים המסורים באופן עמוק כ"כ להגשמת מטרת הארגון: הבטחת זכויות עבודה מלאות לכל עובד ועובדת ולקדם מבני העסקה צודקים והוגנים בישראל.

קו לעובד נשאר אחד מהארגונים המובילים בישראל המקדמים זכויות עובדים, תוך סיוע לאלפי עובדים מוחלשים ללא הבדל גזע, מוצא, מעמד, מגדר או דת. עצם הגיוון בקהל פונינו עומד בניגוד להפרדה והניכור הנוכחים בישראל. עומק והיקף עבודתו של הארגון יוצאי דופן גם הם. אנו מספקים סיוע פרטני נרחב לעובדים במטרה לסייע להם להשיב את זכויותיהם, ובמקביל, מובילים ייצוג משפטי ועבודת סנגור תוך ניסיון לייצר שינוי שיטתי וקבוע. גישה זו מבטיחה ייצוג מלא לעובדים.

במהלך 2019 המשכנו להיאבק לשינוי ולהילחם נגד ניסיונות לדחוק עובדים מוחלשים לשוליים, רבים מהם שקופים לעיניי המדינה. פתחנו בקו לעובד יותר מ **9,700 תיקים** תוך השבת למעלה מ-**41 מיליון שקלים** של זכויות עבודה ושכר המוחזקים שלא כדן. סייענו להשיב כספים המגיעים לעובדות סיעוד שמעסיקיהן סירבו לשלם ותמכנו במבקשי מקלט כשלא הפקידו את כספי הפיקדון שלהם (במקרים רבים הכספים פשוט נגנבו). כמו כן, נאבקנו למען הזכות לתנאי עבודה בטוחים ומכבדים, סייענו לעובדים שסבלו מתקיפה ו/או אלימות מינית ולעובדי חקלאות תאילנדים שנדרשו לעבוד חשופים בשדות, תוך שרקטות מתפוצצות סביבם. סייענו לעובדים שהיו בתנאים של סחר בבני אדם בקבלת הכרה רשמית וכן קבלת סיוע פסיכולוגי ומקלט. בסך הכל חקרנו ותיעדנו **420 תאונות** עבודה בכל הענפים בשוק העבודה הישראלי.

המשכנו בעבודתנו המשפטית ובסנגור לקידום זכויות העובדים. עתרנו לבית המשפט העליון בדרישה שתוקם קרן פיקדון בעבור מהגרי עבודה חקלאות, מהלך שיבטיח שמירה על זכויותיהם הסוציאליות. עמדנו על המשמר נגד חוסר המעש של המדינה בהבטחת ביטחון בענף הבנייה וחשפנו את תפקודה המחפיר של יחידת 'פלס', שהוקמה כדי לחקור תאונות עבודה. המשכנו להילחם בחוק הפיקדון האכזרי שהוחל על מבקשי המקלט במטרה לבטלו. הבאנו להוראת צו ביניים המעכב את העברת כספי המחלה של פועלים פלסטיניים - בסכום מעורר השתאות של 218 מיליון שקלים - למעסיקיהם. וזוהי רק סקירה קצרה של מה שהשגנו השנה.

במהלך השנה האחרונה היינו עדים להתרחבות השחיקה של חובת ואחריות המדינה להשתתף חוקי עבודה, מגמה ששורשה באי האכיפה הכרונית של זכויות העובדים. האכיפה לעיתים קרובות מתבצעת על הנייר בלבד, אך לא ממומשת בפועל. בנוסף, ראינו כי חל שינוי בסדר העדיפויות של המדינה בהגנה על זכויות עובדים ביחס המדינה לקו לעובד. ראשות השירות הלאומי ביטלה את זכאות הארגון להתנדבות בני ובנות שירות ומשרד העבודה הקטין באופן משמעותי את היקף המימון שניתן לארגון.

אף על פי כן, עם תקציב שנתי של כחות מ-4 מיליון שקלים, קו לעובד מחולל שינויים משמעותיים וברי-קיימא שיוצרים תמורות ממשיות בתנאי העבודה במשק. אנו נכנסנו לשנת 2020 מחויבים להמשך עבודתנו המתמשכת להגנה על זכויותיהם של העובדים המוחלשים ביותר ולשיפור רחב של תנאי העבודה בישראל.

אני מודה לכם ולכן שוב על תמיכתכם,

אני מעוז

עדי מעוז

מנכ"לית, קו לעובד

4	ההישגים שלנו ב-2019
5	תאוריית השינוי של קו לעובד
6	עובדים בענף הבנייה
10	עובדים בענף החקלאות
13	עובדים ישראלים
15	עובדות בענף משק בית
16	סחר בבני אדם
19	עובדות בענף הסיעוד
22	עובדים פליטים ומבקשי מקלט
25	עובדים פלסטינים
28	נתונים כספיים
29	תודה!
30	הצטרפו אלינו

כל התמונות המופיעות בדוח זה הן תמונות אילוסטרציה של הקהילות שקו לעובד מסייע להן, ואינן מייצגות את הפונים עצמם אלא אם קיבלנו לכך אישור מיוחד. אנו מבקשים לתת קרדיט לאורן זיו בעבור התמונה שמופיעה בחלק של סחר בבני אדם, לנוכר גילון עבור התמונה המופיעה בחלק של עובדות סיעוד ולקולקטיב הצילום אקטיב סטילס בעבור התמונות שמופיעות בחלקים של חקלאות, בנייה, עובדות משק בית, פלסטינים ומבקשי מקלט ופליטים.

טיפלנו ביותר מ-9,700 תיקים בגין הפרת זכויות בעבודה, בעבור עובדים מ-55 מדינות.

השבנו יותר מ-41.9 מיליון שקלים לעובדים.

תרמנו לפרסום של 220 כתבות בתקשורת העוסקות בסוגיות שנוגעות לעובדים מוחלשים בישראל.

ניהלנו 12 עתירות בבית המשפט העליון למען הגנה על זכויות עובדים.

פרסמנו 13 עלונים של "דע את זכויותיך" ב-12 שפות.

יותר מ-146,000 אנשים בקרו באתרינו.

יותר מ-100,000 אנשים עקבו אחרי דפי הפייסבוק שלנו ב-6 שפות שונות.

ערכנו 49 סדנאות וסדורים.

פרסמנו 8 דוחות וניירות עמדה.

שלושת הסניפים שלנו ערכו 70 קבלות קהל שבועיות ב-8 שפות.

הארגון שלנו כלל 20 אנשי צוות ו-120 מתנדבים ומתנדבות.

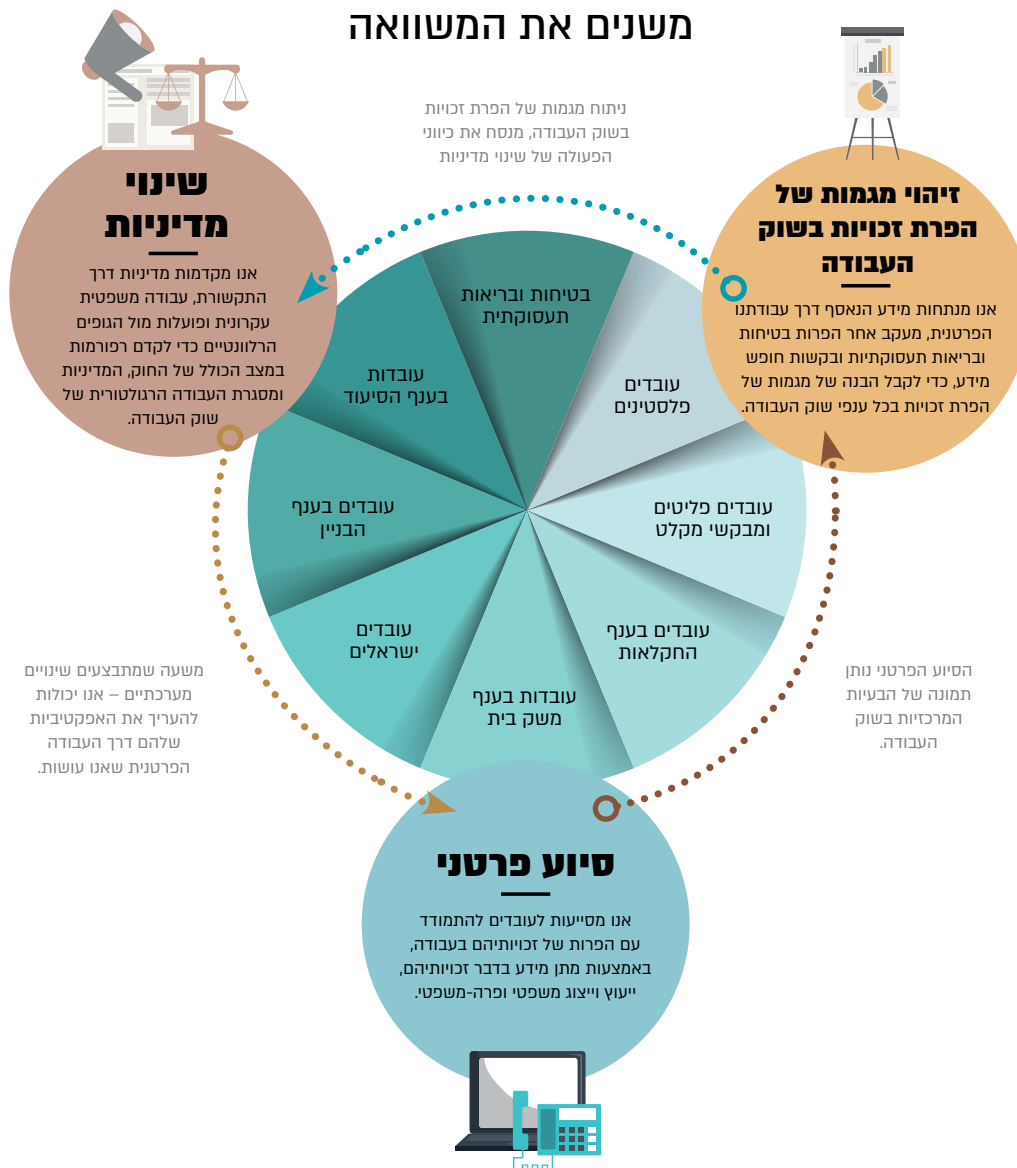
עשינו את כל זה עם תקציב שנתי של לערך 3,800,000 שקלים.

אודות קו לעובד ותאוריית השינוי של הארגון

חזונה של עמותת קו לעובד הינו חברה ישראלית בה כל העובדים, ללא הבדל מין, דת, לאום, גזע, גיל ומעמד חוקי בשוק העבודה הישראלי, זוכים ליחס של כבוד, מוערכים ותרומתם מוכרת דרך הגנה שלמה ומלאה על זכויות העובד שלהם.

בכדי לממש את החזון קו לעובד פועלת בכמה מישורים – מהשטח ("גראס-רוטס") ועד לבית המשפט העליון – בכדי להגן על זכויות עובדים. ברמת הגראס-רוטס אנו מיידעים עובדים בדבר זכויותיהם, באמצעות חלוקת עלוני מידע, ומסייעים לאלפי עובדים לעמוד על ולממש את זכויותיהם. בנוסף, אנו גם מנטרים ועוקבים אחר תאונות עבודה בכל ענפי המשק.

עבודת השטח מאפשרת לנו לזהות ולשרטט מגמות של הפרות של זכויות בעבודה על ידי מעסיקים, כשלים של המדינה בביצוע ובאכיפה של חוקים ותקנות וככלל לקונות במסגרת הכוללת של הגנה על זכויות עובדים. בתמורה ניתוח מגמות אלה מתווה את העשייה שלנו של קידום ושינוי מדיניות, שבין היתר חותרת לטייב את האכיפה של חוקי העבודה ובטיחות, כמו גם לקדם שינויים רוחביים בחוק, תקנות ובמדיניות בשוק העבודה. לאחר שצעדי מדיניות או חוקים חדשים מאומצים, קו לעובד במהלך מעגלי, חוזר לנטר ולהעריך דרך עבודת הגראס-רוטס של הארגון, את היישום של אותם שינויים ובמקרה הצורך מקדם רפורמות נוספות.

למי אנו מסייעות?

- עובדים פלסטינים מהשטחים (לערך 70,000)
- מהגרי עבודה (27,000)
- אזרחים ישראלים (208,000) מחציתם פלסטינים אזרחי ישראל.

סוגיות מרכזיות

ענף הבנייה בישראל נותר המסוכן ביותר בעבור העובדים. שיעור התמותה בענף הוא כמעט כפול ממוצע ה-OECD וממשיך לגדול בכל שנה. בשנת 2019 בלבד התרחשו 244 תאונות, מתוכן 47 שהסתיימו במוות באתרי בנייה ברחבי ישראל. זאת בהשוואה ל-208 תאונות, מתוכן 39 קטלניות ב-2018 ו-264, מתוכן 36 שהסתיימו במוות ב-2017. מהגרי עבודה, פלסטינים אזרחי ישראל ופלסטינים מהגדה המערבית מיוצגים באופן לא פרופורציונלי בתאונות ובמיוחד תאונות קטלניות: 80% מן המתים בתאונות אינם יהודים למרות שהם מהווים רק 65% מכוח העבודה. למרות שיעורי התמותה הגבוהים שלהם, פלסטינים ומהגרי עבודה הם העובדים הכי פחות מוגנים במקרה של התרחשות תאונת עבודה. הם נאלצים לעמוד בפני חסמים רבים בכדי לקבל פיצויים, זאת בנוסף להפחות זכויות עבודה רבות אחרות מהן הם סובלים.

גורמים כמו חוסר שקיפות בקרב גופים ממשלתיים, חוסר עניין ברווחת העובדים וחוסר השקעה באמצעי בטיחות מצד חברות הבנייה מביאים להמשך עליית שיעור התמותה. כתוצאה מלחץ ציבורי שנבע, בין היתר, ממאמצי ההסברה של קו לעובד וארגונים אחרים העוסקים בעניין, נחתמו סדרה של הסכמים בין ההסתדרות ומספר משרדי ממשלה בסתיו 2018, אשר הבטיחו שינוי מהותי בתנאי הבטיחות בענף. למורת רוחנו רבים מן השינויים שהוצעו טרם קודמו, בעוד שאחרים יושמו רק שנה לאחר מכן.

מה אנו עושות

עבודת שינוי המדיניות של קו לעובד בתחום מתבססת על ניטור ומעקב אחר תאונות ואחר עבודת גורמים בשלטון שאמונים על בטיחות בעבודה. העדר ממשלה מתפקדת, לאורך כל 2019, יצר סביבת עבודה מאתגרת במיוחד. כמעט ולא היו דיונים בכנסת בנושא ענף הבניין וקובעי המדיניות היססו לתת איזשהן התחייבויות עקב הסביבה הפוליטית הלא יציבה. במהלך הזמן הזה, קו לעובד מילא תפקיד משמעותי במעקב אחר יישום ההסכמים מ-2018, תוך שימת לב להתקדמויות חלקיות ואיטיות מאוד, תוך המשך הצבעה על הגורמים במדינה ובחברות הבנייה כאחראים להובלת שינויים וזיהוי תחומי מפתח בהם נדרשות פעולות סנגור לקידום שינויים במדיניות.

יידוע עובדים בדבר זכויותיהם

קו לעובד מספק מידע בעניין זכויות עבודה רלוונטיות לענף הבניין, בערבית, עברית, אנגלית וסינית באתר האינטרנט שלנו. כמו כן, אנו מפרסמות בפייסבוק מידע בנושא מדיניות ממשלתית בעברית וערבית עם דפים להם 6,500 ו-12,275 עוקבים בהתאמה. בנוסף, פרסמנו יותר משמונים פוסטים בדף הפייסבוק שלנו כדי לעדכן את הציבור בנושאים הקשורים לבטיחות בענף הבנייה.

מעקב אחר כשלים שנוגעים לבטיחות בענף הבנייה

קו לעובד מהווה את אחד ממקורות המידע המרכזיים בנושאים הקשורים לבטיחות בענף הבנייה. עבודת הניטור והמעקב המעמיקה של קו לעובד מספקת מידע מהימן ביחס לגורמים לתאונות, מגמות, חברות הבנייה עם העבר הבעייתי ביותר בכל הנוגע לבטיחות, והאפקטיביות של מהלכים ממשלתיים לשיפור הבטיחות. עבודת המעקב שלנו מאפשרת ביקורת ושקיפות בעניין בטיחות בענף הבנייה, בעבור ארגוני חברה אזרחית, מקבלי החלטות, התקשורת והציבור. ניתוח המידע מתווה את הדרך להמשך פעילותנו בנושא.

בשנת 2019, המשכנו לנהל [מאגר מידע נגיש ופוחח ברשת המספק מידע בנוגע לבטיחות בענף הבנייה](#). קו לעובד חקר ותיעד את כל 244 התאונות שהתרחשו בענף, ודיווח על מידע חשוב בנוגע לכל אחת מהן הכולל את: חומרת

הפגיעה, אתר התאונה, הסיבה לתאונה וחברת הבנייה המנהלת את האתר. פרסמנו את שם ותמונת כל עובד שנהרג כדי להצביע על המחיר האנושי שנגרם כתוצאה מהזנחת הבטיחות בענף. כל תאונה שתועדה דווחה למנהל הבטיחות במשרד העבודה ותגובתם תועדה כדי לעקוב שכל תאונה קשה או קטלנית הובילה לסגירת אתר העבודה כנדרש על פי חוק.

בנוסף למעקב אחר כל תאונה, **קו לעובד ניטר את עבודת משרדי הממשלה לשיפור הבטיחות**. קו לעובד לקח על עצמו את חשיפת גורמי העומק ביחס לאופן קבלת ההחלטות ולעבודת הממשלה שהיוו מכשול לביצוע רפורמות. בשנת 2019 הגשנו בקשה לחופש מידע שאפשרה לנו לאסוף ולנתח מידע נרחב, אשר העלה כי תאונות עבודה לא נחקרות וכי לא מוגשים בעניין כתבי אישום על ידי הפרקליטות, המשטרה, משרד העבודה או יחידת השיטור הארצית "פלס". היחידה "פלס" הוקמה ב-2018 לאחר שטענו שצריך להקים גוף שתפקידו היחיד הוא חקר תאונות עבודה שהסתיימו בפציעות קשות. משרד העבודה ויחידות השיטור המקומיות הם האחראיים על חקר תאונות והפרות בטיחות. מידע שנאסף על ידי קו לעובד בין השנים 2016-2018 מעלה שלמרות עלייה של 77% בשיעור התאונות שתוחקרו על ידי המשטרה, בהשוואה לשנים 2015-2011, שיעור החקירות הפליליות למעשה ירד. המשטרה השלימה את החקירה הפלילית רק ב-30% מן התאונות בהן היה חשד לגרימת מוות ברשלנות (סה"כ 38 תיקים). שמונה מתוך 38 התיקים הללו כבר הועברו לפרקליטות ונסגרו על בסיס חוסר ראיות בזמן

הגשת בקשת חופש המידע של קו לעובד. כמו כן, מצאנו כי יחידת "פלס", שנכנסה לפעולה ב-2019, השלימה רק ארבע חקירות במהלך השנה.

הערכה עצמאית של העבודה של קו לעובד לקידום בטיחות בענף הבניין, פרויקט שממומן על ידי האיחוד האירופי, הכירה בתרומה העצומה של עבודת הניטור, המעקב והדיווח של הארגון, כפי שבאה לידי ביטוי בדבריהם של עיתונאים ואנשי מפתחי במערכת הפוליטית.

"כתבתי מספר כתבות (לפני שקו לעובד נכנסו לתחום). זה היה קשה מאד למצוא מידע. משרד העבודה היה מעביר משהו, אבל זה היה קשה מאד להבין מה יש שם בלי שמות ובלי תאריכים... (קו לעובד) ערך איסוף שיטתי והמידע שהוא סיפק הוא הרבה יותר נוח לגישה מזה של משרדי הממשלה." (עיתונאי)

"כשזה מגיע לבנייה, זה פשוט דורש עבודה רבה מאד לאסוף את כל המידע... במהלך התהליך הזה (מציאת פרטים על אחת התאונות) אנו נשענים במידה רבה על ארגוני החברה האזרחית... אם הייתי צריך לעשות את זה בעצמי לא הייתי יכול לעשות את זה באופן רציני." (עיתונאי)

"קו לעובד היה זהיר מאד... אנו, כעיתונאים לא יכולים לסמוך על כל המידע שמגיע אלינו, אבל, כפי שאנו רואים את זה, מידע המגיע מקו לעובד הוא בדוק ואמין." (עיתונאי)

"קיבלתי דוחות שעוקבים באופן שיטתי אחר מדיניות, זה היה חשוב לי לשמוע מה יש להם לומר. השתמשתי באתר שלהם באופן קבוע בשביל לקבל מידע על תאונות... כמו גם בדוחות הרגילים שלהם." (יועץ פרלמנטרי)

קו לעובד ימשיך ללחוץ כדי לקדם שינויי מדיניות בעניין שיפור החקירות והתביעות של תאונות בנייה, בעיקר אלה שהסתיימו במוות. תחום מפתח בעבודתנו הוא מעקב אחר התנהלות משרד העבודה, אשר לו ניתנה הקצאה להעסיק 60 פקחים נוספים, כדי להרחיב את האכיפה והפיקוח. קו לעובד הגיש בקשת חופש מידע כדי לברר על תהליך הגיוס של הפקחים הללו והתפקידים להם הם מיועדים. בהינתן בחוסר ההתקדמות המתמשך, קו לעובד צפוי להגיש עתירה לבג"ץ כדי לטפל בעניין. עתירה זו תבוא בעקבות עתירה נוספת שהגשנו באותו העניין במאי 2018, אשר נדחתה על ידי בית המשפט בעקבות הקמתה של יחידת "פלס", ואותה הבטחה להוסיף 60 פקחים נוספים למשרד העבודה. אף על פי כן, ניכר כי היחידה לא פועלת באופן אפקטיבי כמו גם משרד העבודה בנושא העסקת הפקחים.

שינוי מדיניות

קו לעובד פועל ללא לאות כדי לשפר את הבטיחות בענף הבנייה באמצעות עבודה עם עיתונאים, כמו גם על ידי עבודת סנגור ונקיטה בכלים משפטיים. בנוסף, לשיפור הרגולציה שנועדה לקדם בטיחות בענף הבנייה, עבודת הארגון מסייעת לייצר שינוי חברתי על ידי תביעה לשינוי נורמטיבי בנושא בטיחות ויחס לחיי עובדים, בעיקר פלסטינים אזרחי ישראל, פלסטינים מן הגדה המערבית ומהגרי עבודה אשר נפגעים באופן לא פרופורציונלי מהזנחת הבטיחות בענף.

פרסום תקנות בטיחות: באפריל 2019, בתגובה לעתירת קו לעובד, בית המשפט העליון פסק כי משרד העבודה נדרש לפרסם את כל צווי הסגירה אשר ניתנו בעקבות הפרות בטיחות, כולל פירוט המידע את העובדים ואת הציבור לגבי איזו הפרת בטיחות התרחשה. על הצווים להתפרסם באתר המינהל מיד לאחר מתן הצו והפרסום צריך להיות בשפות שונות. הפסיקה הנ"ל חשובה בשל הקביעה שהציבור צריך להיות מעודכן בעניין סוגיות בטיחות, אך הייתה גם משמעותית בכך שבית המשפט הכיר בעבודת קו לעובד בעניין, כמו גם הדגיש את אחריות המדינה לאכיפת תקנות הבטיחות.

אף על פי כן, עבודתו של קו לעובד היא שגילתה את חוסר היישום של תקנות הבטיחות. הצווים לא מפורסמים בזמן ולעתים קרובות לא כוללים את המידע המלא הדרוש לעובדים כדי להבין את אופיין האמתי של הפרות הבטיחות באתר בו הם עובדים. קו לעובד סיפק ניתוח של העניין והשלכותיו במכתב תלונה למשרד העבודה ב-8 לנובמבר ועוקב אחר העניין מקרוב כדי לבדוק אם יאלץ לנקוט בצעדים משפטיים פעם נוספת.

ניירות עמדה ודוחות: קו לעובד פרסם מספר דוחות השנה, אשר שימשו כבסיס לכתבות בתקשורת על שינויים בענף הבנייה, כמו גם לעבודה לשינוי מדיניות. בתחילת השנה, פרסמנו [דוח](#) המתמצת את תאונות העבודה בענף הבנייה ובעיות הבטיחות ב-2018. בנוסף, פרסמנו [דוח](#) אשר פירט באופן מדויק את ההתקדמות של סעיפים שונים של ההסכם עם ההסתדרות שישה חודשים לאחר שנחתם, כמו גם את מגמות הבטיחות הכוללות בענף. שנה לאחר חתימת ההסכם, סיכמנו את תוצאותיו ושיתפנו אותם עם התקשורת. [גלובס](#) פרסם את ממצאי הדוח, אשר הדגישו את העדר ההתקדמות בצמצום בתאונות עבודה בענף הבנייה. [דוח](#) נוסף שפורסם השנה, הדגיש את בעיות הבטיחות בענף בששת החודשים הראשונים לשנה, כולל את שימוש המדינה בצווי בטיחות. בנוסף, פרסמנו [דוח](#) אשר סקר את שמות חברות הבנייה/הקבלנים עם היסטוריית הבטיחות הבעייתית ביותר. דוחות קו לעובד משמשים לניתוח מגמות ולהצבעה על תחומים שדורשים טיפול, שינוי רגולציה, כמו גם במאמצי האכיפה של הממשלה.

נוכחות בתקשורת

מאמצי הניטור והמעקב של קו לעובד לצד עבודת החקר וניתוח המדיניות ממלאים תפקיד משמעותי בשמירת הנושא על סדר היום הציבורי בנוגע למצב הבטיחות בענף הבנייה - גם מבחינת התקדמויות שחלו וגם מבחינת סוגיות מפתח בהן עדיין יש לטפל. אנחנו עובדים עם התקשורת כדי להפיץ את המידע, יוצרים שקיפות בעניין התקדמות הרפורמות ומביאים ללחץ ליצירת רפורמות חדשות. שמירה על הציבור מחובר ומיועד הוא תנאי הכרחי ליצירת שינוי. הלחץ הציבורי היווה גורם מרכזי בדחיפת ההסתדרות לאיים בשביתה במידה ותנאיה לא יתקבלו, מה שהוביל לחתימת ההסכמים עם הממשלה ב-2018. במהלך 2019, קו לעובד הביא לפרסום יותר מ-130 כתבות בתקשורת, ממוצע של 1-2 כתבות בשבוע, בגופי תקשורת מובלים על בטיחות עובדים בישראל. מספר סוגיות מפתח אשר הודגשו על ידי התקשורת מתוארים מטה.

- קו לעובד קידם כיסוי תקשורתי, למשל [כתבה](#) מחודש ינואר ב"הארץ", אשר עוסקת ברגולציה חדשה אשר קובעת כי קבלן אשר אתרי הבנייה בניהולו נסגרו פעמיים או יותר באמצעות צווי סגירה, לא יוכל עוד להשתתף במכרזים ממשלתיים. קודם לכן, לא היו כל הגבלות על קבלן כזה, בלי תלות במספר העובדים שנהרגו באתר בנייה בניהולו. [כתבה](#) ב"כאן" מחודש יוני פרסמה כי בפעם הראשונה חברת בנייה הוחרגה מרשימת הקבלנים היכולים להשתתף במכרזים ממשלתיים.

- במרץ, קו לעובד עבד כדי לחשוף את כשלון יחידת "פלס" בחקר תאונות עבודה והביא למספר פרסומים בעניין כולל [בכלכליסט](#), [הארץ](#) ו[גלובס](#).

- ["הארץ"](#) פרסם כתבה אשר הדגישה את ההצלחה של עתירת קו לעובד לבג"ץ, בעניין הסדרי בטיחות ואת הפסיקה שקובעת שקבלנים אחראיים לפרסום מידע בזמן אמת לגבי הפרות בטיחות אשר נמצאו באתרי בנייה. זה היה חשוב כדי לשמור על הציבור מיועד בעניין ולהעלאת השקיפות לגבי אחריות המדינה לקדם תנאי בטיחות טובים יותר.

- תרמנו לפרסומים רבים בתקשורת בנוגע לממצאינו בעניין המספר המועט של חקירות וכתבי אישום המוגשים בגין הפרות בטיחות על ידי הפרקליטות. ממצאי התחקיר שלנו הודגשו בכתבת שער ב"הארץ" וגם בכתבה בגרסה האנגלית של העיתון ביוני ושודרו בחדשות "כאן" בספטמבר.
- "הארץ" הציגו את הממצאים של הדוח החצי-שנתי של קו לעובד, כולל את העובדה ש-850 קבלנים קיבלו צווי בטיחות, ולמרות שרק שלושה נענשו.

למי אנו מסייעות

- מהגרי עבודה מתאילנד (23,000)
- משתלמים, בעיקר ממדינות מתפתחות, הנמצאים בישראל ומחזיקים באשרת סטודנט (בערך 4,000)
- מתנדבים, בעיקרם ממדינות מתפתחות, הנמצאים בישראל ומחזיקים באשרת מתנדב (בערך 700)

הסוגיות המרכזיות

בענף החקלאות נמצא מגוון רחב של הפרות זכויות עבודה, במיוחד נוכח חוסר האכיפה הנרחב של גופים ממשלתיים. תנאי הגיוס והעסקה של עובדי חקלאות תאילנדיים מעוגנים בהסכמים הביטורליים בין ישראל ותאילנד, המספקים הנחיות להליך הגיוס של העובדים, בייחוד בכל הנוגע לצעדי מניעה של תשלום דמי תיווך גבוהים. למצער, ההנחיות די עמומות בכל הנוגע להגנה על זכויות העובדים. למעשה, עובדים תאילנדיים הפונים לסיוע של קו לעובד מדווחים על שעות עבודה ארוכות, תשלום שכר נמוך משכר המינימום, תנאי עבודה קשים, סיכונים בריאותיים וחקלאים שעושים רווח על גב העובדים באמצעות העברה של עובדים בין חקלאים בעלי היתרים לחקלאים ללא היתרי העסקה. סוכנויות כוח אדם אשר אמורות לספק עבודה לעובדים, כמו גם לסייע במעבר בין מעסיקים, הן בעייתיות במיוחד. לעתים קרובות האינטרסים שלהן עולים בקנה אחד עם אלה של המעסיקים. כתוצאה מכך, במקרים רבים הסוכנויות לא מספקות לעובדים אפשרות להחליף מעסיק כשהם מדווחים על תנאי עבודה נצלניים. [מסקר שערכנו בקו לעובד](#) עולה כי במקום לעזור לעובדים, הסוכנויות לעתים קרובות נותנות יש למעסיקים בהפרת זכויות העובדים והגבלת יכולת ההתניידות שלהם.

לצד זאת, מבני העסקה מקבילים נפתחו בענף החקלאות, כולל הבאת עובדים ממדינות מתפתחות בתור "מתנדבים" ו"סטודנטים", וכך אלפים נכנסו לישראל ב-2019. סטודנטים מחו"ל מקבלים הצעה לתכניות אקדמיות במוסדות להשכלה גבוהה, כמו גם עבודות שטח הקשורות בניהול חקלאות. בפועל רבים מהם מצאו את עצמם עובדים שעות ארוכות ומעבר ללוח הזמנים של התכנית, בסביבת עבודה נצלנית ומסוכנת. עובדים אשר הגיעו באמצעות אשרות מתנדבים מסומנים לעתים קרובות על ידי חברות גיוס אשר פועלות "בתחום אפור" של השוק וללא כל פיקוח ממסדי על תנאי העבודה של המתנדבים בישראל. הראיונות שערכנו בקו לעובד עם העובדים הללו מעלים כי הם חשופים במידה רבה להפרות בוטות של זכויותיהם בעבודה.

מה אנחנו עושות

יידוע עובדים בדבר זכויותיהם

בהינתן אופייה המבודד של העבודה בענף החקלאות והעובדה שעבור עובדים רבים אמצעי התחבורה מעטים, ערכנו תשעה סיוורים בשטח, תוך ביקור כמעט 200 עובדים במקומות עבודתם כדי להפיץ מידע ולענות על שאלות. סיפקנו מידע על זכויות ברשת באנגלית, עברית ותאית בעמוד הפייסבוק שלנו לו 16,000 עוקבים, תוך יידוע עובדים בדבר זכויותיהם ותקנות המשפיעות עליהם.

מעסיקים רבים לא מציעים לעובדים הכשרה מקצועית או אמצעי הגנה בריאותיים נאותים, בעיקר בנוגע לעבודה בגובה, שימוש בחומרי הדברה, הפעלת טרקטורים ושימוש בכלי עבודה מאסיביים. באמצעות תמיכה של קרן מנוף, הפקנו סרטונים ודפי הסבר בערבית, אנגלית, עברית ותאית על אמצעי בטיחות נדרשים וזכויות עבודה הקשורות בשלום הגוף. הכשרנו יותר מ-750 עובדי חקלאות, בעיקר פלסטינים ומהגרי עבודה תאילנדים, בנושאי שנוגעים לבטיחות בעבודה חקלאית וביחס לזכויותיהם במקום העבודה.

סיוע פרטני

בשנת 2019 קו לעובד סייע ליותר מ-600 מהגרי עבודה בענף החקלאות במיצוי זכויותיהם בעבודה באמצעות ייעוץ פנים-אל-פנים ובאמצעים אלקטרוניים, בענייני הלנת שכר, זכויות סוציאליות, התדיינות מול מעסיקים וייצוג משפטי בבית המשפט, תוך השבת יותר מ-1,233,872 ₪ לעובדי חקלאות.

כמו כן, **זיהינו 35 קרבנות סחר** בבני אדם בענף החקלאות. לאחר שערכנו ראיונות עם העובדים, הפננו את הקרבנות שעונים לקריטריונים של סחר למקלט בו הם מקבלים מקום מגורים וסיוע נפשי. עבודתנו בנושא סחר בבני אדם הביאה למעט מאד מעקב והמשך חקירה מצד המשטרה. אנו נמשיך לעקוב אחר המצב ונשקול לנקוט בצעדים משפטיים כדי להביא לשינוי במידת הצורך.

שינוי מדיניות

קרן פיקדון לעובדים בענף החקלאות: שלא כמו בענפי המשק האחרים בהם מועסקים מהגרי עבודה, עובדי חקלאות אינם זכאיים לקרן פיקדון. כתוצאה מכך, עובדים רבים נאלצים להיאבק במעסיקיהם כדי לקבל את הזכויות הסוציאליות שמגיעות להם בתום תקופת ההעסקה או לשוב לביתם ללא הכספים. ביוני השנה, קו לעובד עתר לבית המשפט העליון בדרישה להקמת קרן פיקדון לעובדי הענף שתגן על זכותם לקבלת זכויות סוציאליות.

הגנה עובדים בעתות של עימות בטחוני:

עובדים רבים בדרום הארץ לא מקבלים מידע והדרכה מספקים במהלך החרפה בעימותים בין ישראל ועזה ונשלחים לעבוד בשדות בשעה שנורות רקטות. קו לעובד הציג את העניין בפני ועדת הכספים של הכנסת והגיש תלונה רשמית לרשות האוכלוסין וההגירה ביוני 2019. במהלך עימות נוסף שהתחולל בחודש נובמבר קו לעובד שיתף הנחיות בטיחות בפייסבוק ופרסם את הסוגיה באמצעות ראיון רדיו. בעקבות כך, רשות האוכלוסין וההגירה שלחה מכתב לכל המעסיקים בחקלאות בו הבהירה להם את חובתם בדבר יידוע עובדים בעתות משבר והחובה לספק תנאי בטיחות נאותים, כולל גישה למקלט. אנו ממשיכות לעקוב אחר המצב ופועלות ליצירת שינוי בנושא.

התלונה הרשמית שלנו לרשות האוכלוסין וההגירה בחודש יוני בעניין בעיות בטיחות של עובדים הממוקמים ליד הגבול עם עזה כללה תצהירים שנאספו ממספר עובדים, אשר הסכימו לספר את סיפורם. אחד העובדים היה ק', עובד חקלאות בשנות הארבעים לחייו אשר עבד בישראל משנת 2014. בין היתר, הוא עבד בדרום הארץ במהלך תקופה של כתשעה חודשים. הוא תיאר לקו לעובד שכשעבר הכשרה התנאים/המצב הביטחוני תואר לו בקווים כללים בלבד, אך לא היה לו מושג שהוא עבוד ממש על גבול עזה. כשהוא הגיע לעבודה העובדים האחרים הסבירו לו שבמידה והוא שומע אזעקה בזמן שהותו בפרדס, ממנו הגבול עם הרצועה נראה לעין, עליו לשכב מתחת לעץ מכיוון שזה אומר שהרקטות עלולות לפגוע. בתצהיר, הוא מתאר כי לעובדים לא הייתה כל נגישות למקלטים בשטח החקלאי. עוד הוא הצהיר כי אף אחד לא הסביר לעובדים את המצב בזמן אמת, ואיש לא הנחה אותם מתי בטוח ומתי מסוכן להימצא בחוץ. "הבנו את זה רק מן האזעקות, זה הכל". הוא דיווח לקו לעובד: "המעסיק שלנו שולח אותנו לעבוד כרגיל במהלך הזמנים הללו, כשיש אזעקות כל היום. אנו חושבים שאולי זו זכותנו לא ללכת חשופים בפרדס כשיש אזעקות.

המשך בעמוד הבא <<<

חסימת מסלולים עוקפים להסכם הביטחוני: קו לעובד עוקב ופועל כנגד השימוש באשרות מתנדבים וסטודנטים בכדי להביא אנשים, בעיקר ממדינות מתפתחות, לעבודה בישראל, כדרך להתחמק מהליך הגיוס המוסדר בהסכם הביטחוני. ראינו, ובעת צורך, סיפקנו ייעוץ משפטי לנושאי האשרות הללו אשר מצאו עצמם בתנאי עבודה נצלניים. בין היתר, סייענו לסטודנטים אשר פנו לקו לעובד ודיווחו על תנאי עבודה נצלניים בתכנית לימודים שהופעלה על ידי אוניברסיטת תל אביב. קו לעובד פנה בדרישה שהתכנית תופסק בפברואר 2019 ולאחר שהושלם הליך ביקורת פנימי, האוניברסיטה החליטה שהתכנית אכן פעלה באופן שגוי וסגרה אותה באופן רשמי בדצמבר.

בנוסף, באוגוסט השנה, קו לעובד פנה לרשות האוכלוסין וההגירה בדרישה להפסקת הנפקת אשרות המתנדבים בענף החקלאות עד שייבחנו מחדש ויוסדרו באופן רשמי. עקבנו אחר המצב באמצעות בקשות חופש מידע כדי לבדוק כיצד האשרות הנ"ל מנוצלות. דוח ראשוני שהמדינה סיפקה בביהמ"ש מורה על מגמת עלייה של מספר לא פרופורציונלי של אשרות אשר מונפקות למהגרי עבודה ממדינות מתפתחות. קו לעובד שוקל צעדים משפטיים נוספים למאבק בתופעה.

שיפור יכולת המימוש של עובדים של חופשת חג: קו לעובד פעל מול הממונה לזכויות עובדים זרים במשרד העבודה כדי לטפל בעובדי שמהגרי עבודה בחקלאות זכאים להחליף עשרה ימי חג יהודיים בעשרה ימי חג ממסורתיהם, אך בפועל העובדים חושפים כי הם לא מקבלים את האפשרות הזאת וברוב המקרים הם מקבלים רק ארבעה ימי חופש בשנה, לעתים קרובות ללא תשלום.

פעלנו להבטיח נגישות לשירותי בריאות: מהגרי עבודה רבים בחקלאות דיווחו לנו שאין להם גישה לשירותי בריאות, ובסתיו האחרון חברנו יחד לרופאים לזכויות אדם כדי להעמיק את הבדיקה. ערכנו סקר בתאית, בו

אבל אין מה לעשות. המנהל אומר לעבוד ואנחנו עובדים. במקרים בהם שאלתי בשם שותפי לעבודה, מדוע אנו נשלחים לשדות כשיש רקטות נענתי - 'אתה בלגן'. הבנתי מכך לא לעשות בעיות. גם נאמר לנו 'לא עבודה - לא כסף', מה שאומר שאם לא נצא לעבודה לא נקבל את המשכורות שלנו. ביום ה-12 לנובמבר בו נפלו מאות רקטות ליד גבול עזה, עבדנו יום שלם כרגיל. זה היה אותו הדבר במאי ובכל הפעמים האחרות שהיו רקטות. בנוסף, כשהפרדס עלה בלהבות מפגיעת רקטה, לקחנו מים וכיבינו את השריפה. זה קרה יותר מפעם, אחת אבל מה אפשר לעשות."

העובדים נשאלו על ניסיונם בקבלת שירותי בריאות ויותר מ-130 עובדים השיבו. תשובותיהם הצביעו על פערים גדולים, למשל עובדי חקלאות צריכים לקבל מסמך של פוליסת הביטוח שלהם, שצריך להיות מתורגם לשפתם. רק ל-7% מהמשיבים לסקר היה עותק של מסמך זה ורק-27% מאלה שהיו מודעים שיש להם כלל ביטוח, השיבו כי הוא תורגם בעבורם לתאית כנדרש על פי חוק. קו לעובד ורופאים לזכויות אדם יפרסמו דוח שיכלול את תוצאות הסקר ויספק המלצות לשינוי מדיניות.

נוכחות בתקשורת

תרמנו לפרסום 12 כתבות על מהגרים בענף החקלאות במהלך 2019. הכיסוי התקשורתי סייע לנו להדגיש סוגיות מפתח שנוגעות לעובדים בחקלאות. לדוגמה, [כתבה](#) שפורסמה ב"הארץ" עסקה בכך שהממשלה לא יישמה את החלטת הכנסת בדבר הקמת קרן פיקדון לעובדים בחקלאות. בנוסף, הכתבה הדגישה את כוונתם של קו לעובד ורופאים לזכויות אדם להגיש עתירה לבג"ץ בנושא. ב-14 בנובמבר רכזת תחום עובדי החקלאות בקו לעובד [התראיינה לגל"צ](#) בנושא תנאי העבודה המסוכנים בפניהם עומדים עובדי חקלאות בדרום בעת החמרת בעימות הבטחוני בין ישראל ועזה ואת חוסר הטיפול של הממשלה בנושא. הראיון עזר להניע את רשות האוכלוסין וההגירה בכדי שתפנה לכל המעסיקים במכתב, ותזכיר להם את חובתם להבטיח גישה למקלט לעובדים וליידע אותם בעת החמרה במצב.

הכנסת זכויות עבודה ל'מיינסטרים'

קו לעובד ערך שורת הכשרות ומפגשים מול גורמי מפתח כמו ראש אגף היחידה הארצית למניעת סחר בבני אדם במשרד המשפטים, תנועת הקיבוצים, מכללת בית שמש לשיטור, משרד העבודה, משרד הסיניגוריה הציבורית ומספר גופים נוספים, בכדי להעלות מודעות לסוגיות מרכזיות הנוגעות לזכויות בעבודה של עובדים בחקלאות.

למי אנו מסייעים

• ישראלים המרוויחים פחות מ-6,500 ₪ בחודש, בעיקרם מקבוצות מיעוט ובהן מהגרים ממדינות ברית המועצות לשעבר, אתיופים וכמובן פלסטינים אזרחי ישראל.

הסוגיות המרכזיות

אי השוויון הכלכלי ממשיך להתרחב בישראל כך שפערי השכר גדלים והסיכון שקהילות מוחלשות יישארו מאחור מתעצם. קו לעובד מבקש לסייע בידי העובדים אשר נדחקים לשוליים בשוק העבודה עקב חסמי שפה, מגדר, דת, מוצא, לאום או גזע. בשעה שתכניות לשילוב ערבים, אתיופים ואוכלוסיות מוחלשות נוספות בשוק העבודה צוברות תאוצה, ההגנה על זכויות העובדים הללו נזנחת, כך שהסיכויים לשיפור במצבם הכלכלי של אוכלוסיות אלה נותר קלוש.

נדבך מרכזי בצמצום הפערים לשוויון הזדמנויות הנו שיפור החקיקה שתביא לביטול מודלים של העסקה נצלנית בישראל. חוקי העבודה בישראל נכתבו כדי להגן על זכויותיהם של העובדים בשוק העבודה המסורתי, בו על פי רוב, עובדים הועסקו באופן ישיר על ידי מעסיקים ובדרך כלל נשארו באותה החברה, לעיתים קרובות במשרה מלאה, במשך רוב חייהם. מודל זה הוחלף, לאורך השנים, במודל של העסקה לא ישירה, ובמשרות חלקיות או לא יציבות/גמישות". לערך שליש מן העובדים בישראל מועסקים באופן שעתי.

חוקי העבודה בישראל לא הדביקו את קצב השינויים שחלו. עובדים רבים נשארו בעמדת חולשה - חשופים לצורות העסקה לא יציבות, אבטלה עונתית והפרות חוזרות ונשנות של זכויות סוציאליות וזכויות עבודה אחרות. אוכלוסיות פגיעות, כמו עולים חדשים ואזרחים ערבים, עלולים למצוא עצמם נפגעים מרכזיים במיוחד עקב משתנים כמו אפליה, מחסום שפתי ואפשרויות תעסוקתיות מוגבלות. רבים מהם מוכרחים לעבוד באופן לא פורמלי כתוצאה מכך. בנוסף, עובדים מבוגרים על סף גיל פרישה עלולים להיתקל בקשיים בהבנת זכויותיהם לפנסיה. מבנה הפנסיה בישראל מכיל בתוכו בעיות מהותיות. קו לעובד מבקש להרחיב את עבודתו ברמת ה'מקרו' כדי לטפל בפגמים הללו.

יידוע עובדים בדבר זכויותיהם

קו לעובד מסייע לעובדים ישראלים בהבנת זכויותיהם בשלל דרכים. אנו מפרסמות עלוני "דע את זכויותיך" בעברית, ערבית ואנגלית המיידעים את העובדים בדבר חוקי העבודה. בנוסף, אנו עורכות דף פייסבוק בעברית עם יותר מ-15 אלף עוקבים ודף בערבית עם למעלה מ-10 אלף, המציעים המציע עדכונים שוטפים בעניין רגולציה ומדיניות ומספק פורום המאפשר לעובדים לשאול שאלות ולחלוק את חוויותיהם. קו לעובד מספק תמיכה לעובדים גם דרך דוא"ל, WhatsApp ומוקד טלפוני. **צוותנו מטפל לערך ב-550 פניות לסיוע בכל חודש.**

העמותה ערכה ארבע הדרכות זכויות עבודה בעבור הארגון "סלעית", התומך בעובדות לשעבר בתעשיית המין, בבעיות הקשורות בזכויות בעבודה. בנוסף, קו לעובד עורך באופן קבוע הכשרות לקבוצות בעניין זכויות בעבודה באזור חיפה רבתי.

סיוע פרטני

קו לעובד מספק שעות קבלה עבור עובדים ישראלים בתל אביב וחיפה וכן סיוע טלפוני בערבית במשרדינו בנצרת. במהלך 2019 קו לעובד פתח יותר מ-200 תיקים, סגר 199 תיקים והשיב יותר מ-1,347,000 ₪ לעובדים ישראלים. טיפלנו. גם ב-20 תביעות משפטיות בשלל תחומי זכויות העבודה.

קידום מדיניות

הגנה על זכויותיהם של עובדי קבלן: בדצמבר 2019 קו לעובד כתב נייר עמדה והצטרף לעתירה המתנהלת בבג"ץ בעניין מצבם של עובדי קבלן – לעיתים קרובות עובדי קבלן הכפופים לחברת קבלן אחרת. קו לעובד יבקש להציג בפני בית המשפט תמונה בהירה של מהי המשמעות של הרשאה של שרשרת ההעסקה הנ"ל ושל הדרכים בהם מעסיקים משתמשים במודל העסקה הנידון כדי להימנע מתשלום זכויות סוציאליות ובאופן כללי כדי למשוך ידם מאחריות לעובדיהם כמתואר במקרה שיוצג בהמשך. אנו גם נדגיש את הדרכים בהן שרשרת ההעסקה הזאת משפיעה לא רק

על אזרחים ישראלים אלא גם על מבקשי מקלט המועסקים בדרך זו לעיתים קרובות.

מאבק באפליה: קו לעובד זכה בתביעה חשובה בסתיו 2019 בעניין אפליה במקום עבודה. ייצגנו אישה ערבייה שתבעה מרפאת שיניים משום שסירבה להעסיקה בתור רופאה משום שהיא עוטה חיג'אב. מנהל המרפאה הוקלט כשהוא אומר לרופאה שאף על פי שהיא עשתה עליו רושם חיובי, לקוחות לא ירצו להיות מטופלים על ידה כשהיא עוטה חיג'אב. בית המשפט קבע כי נימוק זה הנו מפלה ופסק כי על המרפאה לפצותה ב-40,000 ₪. **זהו המקרה הראשון בו בית משפט לענייני עבודה פסק פיצויים לאשה שלא הועסקה עקב עטיית חיג'אב.**

נוכחות בתקשורת

במהלך השנה החולפת, קו לעובד תרם לפרסום חמש כתבות בעיתונות בעניין אתגרים בפניהם עומדים עובדים, ובייחוד ערבים אזרחי ישראל, בשוק העבודה. [כתבה](#) שפורסמה ב"הארץ" בספטמבר עסקה בתביעה בעניין האפליה במקום העבודה שתוארה מעלה. כתבות כמו זו מהוות כלי משמעותי בעבור מאמציו המשפטיים של הארגון לייצר שינוי חברתי בעבור אזרחים ערבים, נשים ומיעוטים אחרים דרך ידוע הציבור בתקדימים משפטיים חדשים המייצרים תנאי עבודה מכילים, שוויוניים והוגנים יותר בישראל.

שבע עובדות, כולן עולות מאתיופיה, נסעו במשך יותר משעה למשרדי קו לעובד בחיפה מבתיהן בעפולה, בחברת חבריהם לקהילה שסייעו בתרגום. לכולן היו תלונות בעניין הפרת זכויות העבודה שלהן בידי חברת הניקיון שהעסיקה אותן. ארבע מהן אימהות המפרנסות את ילדיהן ומשכחותיהן. שלושת העובדים האחרים היו קשישים, המתקרבים לגיל 80. כולן נדרשו לעבוד בהתאם למצבן הסוציו-אקונומי הקשה.

קו לעובד סייע במהירות בידי הנשים שפוטרו מבלי לקבל פיצויים, לאחר שחברת הקבלן שהעסיקה אותן איבדה חוזה לניקיון מפעל. המפעל איבד את החוזה משום שאחד מעובדיו תבע את חברת הקבלן ואת המפעל בו עבד בגין הפרת זכויות עבודה. ברגע שהקבלן קיבל את מכתב קו לעובד בו נדרש לשלם לעובדות באופן קולקטיבי את זכויותיהן, הוא יצר קשר עם העובדות והציע לשלם להן את הכספים להם היו זכאיות.

הגברים המבוגרים לא היו ברי מזל באותה המידה. חברת הניקיון המעסיקה אותם ומספקת שירותים לעיריית עפולה, המשיכה לסרב לשלם את משכורותיהם וזכויותיהם הסוציאליות. החברה אף סירבה להנפיק לעובדים את תלושי השכר שלהם, בדרישה שקו לעובד יספק להם את המידע. אנו נמשיך ונטפל בעניין.

ס, מהגרת מקונגו, הגיעה לקו לעובד לאחר שגילתה שהיא בהריון ופוטרה מעבודתה כעובדת משק בית. צוות קו לעובד הצליח להביא לחידוש העסקתה, אך עקב בעיות רפואיות בעת ההריון היא נאלצה להתאשפז בבית החולים וילדה תינוק לפני הזמן. לאחר החלמתה, דרשנו ממעסיקיה פיצויים בגין דמי לידה, נדרש על פי חוק, משום שהייתה זקוקה לחופשה לצורך טיפול בבנה הפעוט. מעסיקה סירב לשלם את כל הזכויות להן היא זכאית עקב אשפוז טרם הלידה. קו לעובד הצליח להוכיח כי היעדרותה מן העבודה הייתה מוצדקת ובסופו של דבר היא קיבלה את כל הכספים להם הייתה זכאית.

למי אנו מסייעות

- מהגרות עבודה
- אזרחיות ישראליות
- פליטים ומבקשי מקלט

סוגיות מרכזיות

רבבות נשים מועסקות בענף משק הבית בישראל, שהוא ברובו שוק עבודה בלתי מוסדר ולא רשמי, בו רוב המשכורות משולמות באופן 'שחור'. העובדות הללו זכאיות לכל הזכויות הקבועות בחוקי העבודה. פעמים רבות העובדות ומעסיקיהן אינם מודעים לכך וסבורים כי העובדות זכאיות למשכורתן השעתית בלבד, העומדת באופן ממוצע על כ-50 שקלים בשעה.

לאור הנאמר לעיל, העובדות מגיעות אלינו לעיתים קרובות רק בעתות משבר או פיטורין. לרוע המזל, עובדות רבות ללא מעמד, מדווחות כי כשהן מבקשות את פיצוייהן, מעסיקיהם מאיימים להסגירן לרשות האוכלוסין וההגירה.

מה אנו עושות

יידוע עובדות בדבר זכויותיהן

קו לעובד מנהל דף פייסבוק המיועד לעובדות משק בית בו מעל **4,200** עוקבות ומספק באופן קבוע עדכונים בדבר חוקים ותקנות הרלוונטיים לענף משק הבית. צוותנו טיפל ביותר מ-**400** בקשות לקבלת מידע במהלך 2019. בנוסף, הארגון מספק עלוני מידע בעניין חוקי העבודה הרלוונטיים לעובדות בעברית, ערבית, אנגלית ורוסית. עלונים אלה זמינים להורדה בחינם באתר האינטרנט שלנו.

סיוע פרטני

משק בית הנו תחום מצומצם יחסית בקו לעובד מבחינת כוח אדם; רק עובדת אחת במשרה חלקית וחמישה מתנדבים ומתנדבות, מה שהופך את הסכומים שהמחלקה הצליחה להשיב למרשימים מאד. קו לעובד מציע שעות קבלה בתל-אביב פעם בשבוע והמחלקה **פתחה 949 תיקים, סגרה 534, והשיבה יותר מ-3,196,000 ₪ של שכר שהולן וזכויות לא משולמות. בנוסף, 23 תביעות הוגשו.**

מי נכלל בקבוצות הסיכון המרכזיות לסחר

- מהגרי עבודה עם אשרות שהייה (לערך 100,000: בערך 57,000 בענף הסיעוד, 15,000 בענף הבניין, 23,000 בענף חקלאות ו-7,000 עם אשרות מומחים)
- מהגרי עבודה בישראל שאינם מחזיקים באשרת שהייה (בערך 17,000 עם רוב של כ-11,000 עובדות בענף הסיעוד); מהגרי עבודה שנשארו מעבר לתוקף אשרות התייר שלהם (58,000)
- פליטים ומבקשי מקלט מאריתראה וסודן (30,000)
- מתנדבים וסטודנטים בינלאומיים (סטודנטים בערך 4,000 ומתנדבים מספר מאות).

הסוגיות המרכזיות

ישראל היא מדינת יעד לקורבנות סחר בבני אדם מתאילנד, טורקיה, סין, הפיליפינים, הודו, סרביה ומדינות אחרות. על אף התלות ההולכת וגוברת של ישראל במהגרי עבודה בכל ענפי המשק, המדינה לא יצרה מנגנונים מספקים שיבטיחו מניעה, אכיפה והעמדה לדין במקרים של סחר בבני אדם שיעמדו בסטנדרטים בינ"ל. מעט כתבי אישום בנוגע לסחר בבני אדם מוגשים, ובעוד שישראל מעסיקה כמעט 180,000 מהגרי עבודה, אין בה יחידת משטרה האמונה על התחום (היחידה פורקה ב-2011) וכיום יש רק שוטרת אחת שמשימתה לעסוק בסחר בבני אדם בישראל. היחידות המקומיות של המשטרה אינן מוכשרות לזהות מקרים של סחר בבני אדם, בייחוד מחוץ לתחום של סחר למטרות מין, וככלל הפגינו זלזול כאשר אזרחים זרים פנו אליהן בטענות כנגד תנאי עבודה אשר מאפיינים סחר בבני אדם. כתוצאה מכך, ולמרות שקו לעובד בלבד הפנה במהלך 2019, 35 מקרים של חשד לסחר, בעיקר בענף החקלאות, היו אפס הרשעות בשנת ורק תביעה אחת. הניסיון שלנו ושל ארגוני חברה אזרחית אחרים מלמד כי המשטרה למעשה לא חוקרת מקרים אשר מוכנים אליה, ובפועל מאז 2014 לא היה מקרה אחד שהוגש לתביעה בנוגע לניצול של עובד לא ישראלי.

החוסר בחקירה ובהעמדה לדין במקרים של סחר בבני אדם מטריד במיוחד לנוכח נטיית הממשלה לקדם תכניות ומדיניות הגירה המעמידות עובדים בסיכון תוך יצירת מבנים תעסוקתיים והגבלות התניידות הכוללים מאפייני סחר ומקדמים תנאי העסקה נצלניים. לדוגמה, מגמות העסקה חדשות כמו הניצול של אשרות סטודנטים ומתנדבים כדי להכניס מהגרי עבודה בענף החקלאות לארץ. דוגמה אחרת היא השימוש באשרות מומחים כדי להביא עובדים לענף התעשייה, שלמעשה יצרו תנאים של סחר עבור עובדים רבים.

בנוסף, כמחצית מהעובדים הלא ישראליים במדינה כבולים למעסיקיהם עקב הגבלות הקשורות באשרות שהייה שלהם ורגולציות הפוגעות ביכולת ההתניידות שלהם. כפי שהוערך, שליש מכל העובדים הלא ישראליים נאלצו לשלם דמי תיווך לא חוקיים בכדי לקבל אשרת שהייה, דבר שכובל אותם למעסיקים לעד שלוש שנים, שכן הם נאלצים להמשיך ולשלם באמצעות עבודתם. העדר ההעמדה לדין והחוסר בצעדי מניעה נוספים מותיר עובדים לא ישראליים חסרי הגנה בפני סחר בבני אדם. בהינתן המגמות העולות של הפחתת זכויות העבודה של עובדים לא ישראליים, בשילוב עם השתתפותם העולה בשוק העבודה, היקף הסחר בבני אדם צפוי רק להמשיך ולגדול.

מה אנחנו עושות

זיהוי קורבנות סחר

קו לעובד הוא אחד מארגוני החברה האזרחית המרכזיים שתורם לזיהוי קורבנות סחר בישראל. במהלך 2019, ראינו וזיהינו 35 קורבנות סחר, בעיקר בענף החקלאות אך גם בענפי הבניין והסיעוד. לאחר שקבענו כי העובדים עונים לקריטריונים של סחר, הפננו את הקורבנות למשטרה להמשך חקירה והעמדה לדין. הקורבנות מופנים (אלה אשר עונים לקריטריונים הרשמיים) למקלט לשורדי סחר, המספק מקום מגורים וסיוע פסיכולוגי.

העלאת מודעות

קו לעובד מקיים הרצאות למקבלי החלטות ולוקח חלק בצוות הבין-משרדי בנושא סחר בבני אדם, כדי לקדם מודעות לנושא בקרב ארגונים וגורמי מפתח במדינה. אנו תורמים תרומה נכבדת לדוח מחלקת המדינה האמריקאית לסחר בבני אדם (TIP Report) בנוגע לישראל. כמו כן, אנו מייצגות בנושא סחר בבני אדם לגורמי שונים במדינה.

שינוי מדיניות

קו לעובד פועל כדי להביא לטיפול בשיטות ומדיניות העסקה המציבות עובדים בסיכון לסחר בבני אדם.

סנגור כנגד ניצול אשורות מתנדבים

וסטודנטים: אנו מנהלות מעקב אחר השימוש באשורות שהייה של סטודנטים ומתנדבים, בעיקר ממדינות מתפתחות, כדי להביא לישראל עובדים לענף החקלאות תוך עקיפת ההסכמים הביטראליים. אנו מספקות ייצוג משפטי לאנשים אשר נושאים את האשורות הללו ומצאו את עצמם במצב של ניצול, ומפנות מקרים רבים למשטרה להמשך חקירה של סחר בבני אדם כפי שצוין מעלה. קו לעובד גם פועל מול רשות האוכלוסין וההגירה כדי לעצור את המשך הנפקת אשורות המתנדבים בחקלאות עד שיתבהר ויעוגן אופי ההליך הזה. אנו עוקבות אחר העניין באמצעות בקשות חופש מידע בכדי לחשוף כיצד האשורות מנוצלות. מחקירה ראשונית עולה כי קיימים מספרים לא פרופורציונליים של אשורות שהונפקו לאנשים ממדינות מתפתחות. קו לעובד שוקל מספר הליכים משפטיים כדי להמשיך ולהידרש לסוגיה.

סנגור כנגד ניצול אשורות 'מומחים': ענף

התעשייה נמצא תחת לחץ כבד לגייס מהגרי עבודה. ערוץ המומחים מהווה את אחת הדרכים

ת, עובד חקלאות מתאילנד, התקשר אלינו מבית החולים לאחר שעבר ניתוח בעמוד השדרה. שוטר הבחין בו בבית החולים ולאחר ששמע את סיפורו, הציע שיצור קשר עם קו לעובד בשביל לקבל עזרה במצבו. הוא נכנס לישראל ב-2005, לפני כניסתו לתוקף של ההסכם הביטראלי שנחתם ב-2011, ולכן שילם 260,000 באט תאילנדי כדמי תיווך. היה ברשותו היתר עבודה במספר השנים הראשונות, אך ללא ידיעתו אשורת שהייה שלו לא חודשה. מאז 2015 הוא עבד בעבור חקלאי שהעסיק רק עובדים ללא אשורות שהייה. המעסיק שיכן אותו במחסן נעול ואסר עליו לנוע באזורים ציבוריים. הוא חלק חדר, בגודל שני מטרים רבועים, עם שני עובדים נוספים. העובד נפצע לאחר שנפל מגרם מדרגות לא בטוח במהלך הלילה בתוך אותו החלל. הוא נלקח לבית החולים לאחר שמישהו מצא אותו מחוסר הכרה בתחנת דלק בה המעסיק הותיר אותו למותו. לאחר שהוא יצר עמנו קשר, קו לעובד פעל כדי לקחת ממנו תצהיר ופנה למשטרה בדרישה שתפתח בחקירה בעניינו ותכיר בו כקורבן סחר בבני אדם. לאחר שהוא הוכר באופן רשמי, קו לעובד יכול היה לקחת אותו למקלט לקרבנות סחר, בו הוא קיבל תמיכה פסיכולוגית ומקום מגורים.

המרכזיות להבאת עובדים לענף. מספר המומחים שגויסו לעבודה בישראל צמח בחדות: ב-2010 היו 1,600 מומחים, רובם היו ממדינות מערביות. ב-2019, המספר הגיע ל-6,700 (עלייה של 1,000 עובדים מ-2018), כאשר הרוב המכריע מגיעים ממדינות מתפתחות. עובדים המגיעים באמצעות אשורות מומחים כבולים למעסיקיהם כתוצאה ממבנה האשרה. הרגולציה הקיימת לא מאפשרת להם להחליף מעסיקים, אפילו במקרים של הונאה. במקרים בהם הליך משפטי מאפשר להם לשנות מעסיק, ההחלפה קשה מאד לביצוע בפועל, כאשר המשרות בענף הן מאד מגוונות, מה שאומר שזה יכול להיות בלתי אפשרי למצוא מעסיק עם היתר ורישיון העסקה למשרה זהה. בנוסף, קו לעובד ראיין עשרות עובדים עם אשורות מומחים, כולם העידו כי הם שילמו סכומים גבוהים של דמי תיווך, הנעים בין \$16,000-\$30,000.

קו לעובד פרסם נייר עמדה הסוקר את הבעיות הכרוכות באשורות מומחים לוועדה בין-משרדית בנושא. כמו כן, באמצע יולי אחת מעו"ד של קו לעובד הופיעה בשימוע ובמסגרתו היא הציגה את המקרה של קבוצת עובדים מהודו, אשר הובאו לישראל באמצעות אשורות מומחים. שלושת העובדים (חלק מקבוצה גדולה יותר של 150 עובדים ממדינות מתפתחות) סומנו על ידי חברת גיוס אשר הונתה עובדים והותירה אותם במצב כלכלי מחפיר בישראל, מבלי יכולת לרכוש מזון או ביגוד. יש לציין כי כישוריהם לא תאמו לדרישות המומחיות. העובדים נאלצו להסתמך על צדקה וקיוץ נדבות בעוד הם מחפשים עבודה שתאפשר להם לשלם את \$18,000 בעבור דמי התיווך ששילמו כדי להגיע לישראל. בסוף חודש יולי, בית המשפט הוציא פסיקה המבקר את כישלון משרד הפנים במניעת תופעת דמי התיווך ונתן לעובדים אשורות B1, מה שמאפשר להם לעבוד בישראל מבלי להיות כבולים לתחום מומחיותם או למעסיק מסוים. הענקת אשורות B1 באופן הזה היא נדירה מאד ומצביעה על הכרת בית המשפט במצב הבלתי נסבל בפניו נאלצו לעמוד העובדים.

קידום הסכמים בילטרליים: קו לעובד פועל באופן יזום לקידום של הסכמים בילטרליים בענף הסייעוד כדי לשפר את תנאי ההעסקה של עובדים ולהפחית את תשלום בגין דמי תיווך שכובלים את מרבית העובדות בענף לחובות עצומים. ענף הסייעוד הוא הסקטור היחיד בישראל ללא הסכמים בילטרליים, למרות שמועסקים בו המספר הגדול ביותר של מהגרי עבודה בישראל. העתירה של קו לעובד שהתנהלה בבג"ץ כבר 12 שנים כנגד דמי התיווך בענף, אושרה על ידי בג"ץ בדצמבר 2018. העתירה הובילה לקידום הסכם בילטרלי עם הפיליפינים אשר נמצא בשלבי יישום. הסכמים נוספים נמצאים בשלבי שונים של ניסוח מול סרי לנקה ומולדובה. קו לעובד ממשיך לטעון לטובת אימוץ הסכמים בילטרליים בענף מול גורמי השפעה ישראלים, כמו גם מול שגרירויות זרות. בעוד ההסכם עם הפיליפינים הוא צעד חיובי, סוכנויות הגיוס הישראליות הגישו עתירה כנגד ההסכם עם הפיליפינים, והדיון נקבע לחודש יוני 2020. למצער, זהו ההסכם היחיד שכרגע מיושם בעוד עובדות סיעוד מהפיליפינים מהוות רק 37% מכלל העובדות, מה שמותיר את רוב העובדות ללא הסכמים המסדירים את העסקתן.

הגנה על עובדי חברות בנייה זרות: ישנם כ-5,000 מהגרי עבודה בענף הבניין המגיעים לישראל תחת החסות של חברות ביצוע זרות שאושרו ע"י המדינה לעבוד בישראל בענף הבניין (קו לעובד הגיש בקשת חופש מידע כדי לאמת את המספר). ההסדר הנ"ל מאפשר לחברות הללו, אשר מכונות חברות ביצוע, לגייס עובדים ממדינות המוצא שלהן במקום להעסיק עובדים מקומיים. בתחילה רק חברה אחת קיבלה את ההיתר הזה, החברה הטורקית "Yelmalzar", אשר הביאה 1,200 עובדים. אך בתחילת 2018 הערוץ הזה הורחב והוא כולל חמש חברות אשר יכולות להביא בסך הכל 12,000 עובדים. קו לעובד מבקש לקדם פיקוח רחב יותר על מצב העובדים בחברות האלה ומבקש לבדוק האם המודל הזה צריך להיות מותר בהתבסס על מקרים של הפרת זכויות עבודה כמו שנמצאו במקרה של חברת Yelmalzar. ביחד עם המוקד לפליטים ומהגרים, קו לעובד קיבל פנייה של קבוצת עובדים טורקים של החברה אשר דיווחו על תנאי עבודה נצלניים באתר העבודה. חלק ממאפייני ההעסקה עלו בקנה אחד עם מאפייני עבודת/עבודות כפייה. בעוד העובדים היו חסרי יכולת להחליף מעסיקים וחסרו מידע בנושא זכויות בעבודה תחת החוק הישראלי, הם נותרו בסביבת עבודה מסוכנת.

מקרה זה מהווה תקדים מסוין למודל ההעסקה של חברות ביצוע וקו לעובד מנהל שלושה תיקים במקביל מול החברה הטורקית, Yelmalzar, כולל אחד בבית המשפט העליון, בכדי לטפל באופן ההעסקה של עובדי החברה וגם לטעון באופן כללי נגד מודל ההעסקה הנ"ל. קו לעובד התעקש שהמשטרה תמשיך לחקור את הטיפול בעובדי החברה כשהבחנו שהמשטרה לא ממשיכה בחקירה אשר התנהלה במשך שנתיים ללא כל ממצאים. רשות האוכלוסין וההגירה ממשיכה לטעון כי התנאים בפניהם עמדו העובדים לא מציבים קשיים או בעיות. קו לעובד והמוקד לפליטים ומהגרים פרסמו [דו"ח](#) בנושא התנאים מהם סבלו עובדי חברת Yelmalzar.

נוכחות בתקשורת

קו לעובד הביא לפרסום תשע כתבות בתקשורת בנושא סחר בבני אדם בשוק העבודה הישראלי. [כתבה](#) שפורסמה בגלי צה"ל, לדוגמה, הדגישה את המקרה של מהגרי העבודה מהודו [שני העובדים הובאו לישראל באמצעות אשרות מתנדבים לעבודות חקלאות בקיבוץ] שאופיינו כשורדים של סחר בבני אדם. גל"צ סייעו בהפצת טענותינו באמצעות פרסום מכתב שכתבנו למשרד הפנים. [כתבה](#) נוספת ב"הארץ" חשפה כי, לראשונה משנת 2010, המשטרה הכירה באופן רשמי בחמישה עובדי חקלאות מתאילנד כשורדים של קרבנות תנאי עבודת בישראל. הכתבה הדגישה את בדיקת קו לעובד של תנאי העבודה בענף, המוכיחה כי ישנם עובדים רבים המועסקים בתנאים דומים לחמשת העובדים הללו. חשיבותה של הכתבה הייתה בהדגשת הצורך לפיקוח וחקירה נרחבים יותר של תנאי ההעסקה של עובדים תאילנדיים.

הכנסת זכויות עבודה ל'מיינסטרים'

קו לעובד מספק הכשרות שמטרתן לתמוך בזיהוי קורבנות סחר למספר גופים ממשלתיים, כמו רשות האוכלוסין וההגירה, משרד המשפטים והמשטרה. ההכשרות כוללות את [ערכת הבסיס למלחמה בסחר בבני אדם](#), אשר פורסמה על ידי המשרד העוסק בפשיעה וסמים באו"ם. ההנחיות דנות בקריטריונים המשפטיים של סחר וסוקרות מקרי סחר בבני אדם בישראל. צוות קו לעובד גם שותף לדיונים בצוות הבין-ממשלתי למלחמה בסחר בבני אדם, תחת משרד המשפטים. כמו כן, אנו מקיימות פגישות עם מספר גורמי ממשל בכירים כדי לדון בדרכים לשיפור תנאי עבודה ומבני העסקה, כדי למנוע את התופעה של סחר.

למי אנו מסייעות

• מהגרות עבודה בענף הסייעוד - 69,978 (57,201 עובדות עם מעמד ו-11,777 ללא מעמד) המגיעות בעיקר ממזרח ודרום מזרח אסיה וממזרח אירופה. מדינת המוצא הנפוצה ביותר (בערך שליש מן העובדות) היא הפיליפינים.

סוגיות מרכזיות

עובדות בענף הסייעוד מדווחות על מגוון הפרות של זכויותיהן, החל בתהליך הגיוס במדינות המוצא כאשר לעתים קרובות הן נאלצות לשלם דמי תיווך גבוהים (של אלפי דולרים) בכדי לעבוד בישראל. על הרקע הזה לצד רגולציה דרקונית שכרוכה בהחלפת מעסיק, עובדות רבות נמנעות מלדווח על הפרות של זכויותיהן או לחפש מעסיק אחר מתוך חשש לאבד את אשרת השהייה ובכך את גישתן לפרנסה.

פגיעותן של העובדות חריפה גם לנוכח העובדה שביתן הוא מקום עבודתן ולעתים קרובות הן חשופות לניצול או לפגיעה בפרטיותן. עובדות בענף הסייעוד מועסקות שישה ימים בשבוע (לעתים קרובות שבעה) והן האחראיות העיקריות לשלומם של מטופליהם. קרובי המטופל לעתים מתחילים לראות בעובדת חלק מהמשפחה, מה שלעתים מביא למצבים מורכבים בעת מחלוקות, בהם פגיעה בפרטיות, בזכויות בעבודה ועלול אף להקשות עליהן לדווח על הפרה של זכויותיהן. מחסומים לשוניים ותרבותיים עלולים לסבך עוד את המצב. בנוסף, עובדות בענף הסייעוד [אבל לא רק] סובלות ממגבלות על זכותן להקים משפחה. הן לא מורשות להביא את ילדיהן לישראל ובמידה והן יולדות כאן, ילדיהן מוכרחים לשוב למדינות המוצא מהן באו בתום פרק זמן קצר. המדינה גם אוסרת עליהן ליצור קשר רומנטי עם מהגרי עבודה אחרים.

הפרות זכויות העבודה השכיחות להן אנו עדות לעתים קרובות בעבודתן כוללות: הלנת חלק או כל השכר או את הזכויות הסוציאליות, קושי בהבטחת חופשת לידה במדינות המוצא, ניכויים לא מוצדקים והטלת קנסות על חשבונות הפיקדון של העובדות, חוסר בגישה לשירותי סבירים במקרה בו הן מאבדות את יכולתן לעבוד, בעיות בחידוש אשרת השהייה במקרים של הגשת תלונות שווא על ידי מעסיקיהן, הטרדות או תקיפות מיניות וכן סחר בבני אדם. חברות ההשמה אמורות לספק תמיכה לעובדות במידה והן נתקלות בבעיות במקום עבודתן, אבל למעשה, ברוב המקרים, הן מתעלפות את היחסים שלהן עם המטופל ו/או עם משפחתו.

מה אנו עושות

יידוע עובדות בדבר זכויותיהן

קו לעובד עזר ליצור תחושה של קהילה ושותפות בקרב עובדות הסייעוד, באמצעות שני דפי הפייסבוק שלנו באנגלית ואחד ברוסית, שביחד מגיעים ליותר מ-**53,000** עוקבות. הדפים מהווים פורום המאפשר לעובדות לבקש ולקבל מידע חיוני בעניין זכויותיהן בעבודה, כמו גם לגבי רגולציה ומדיניות ממשלתית הרלוונטיות להן. הדפים מציעים מידע מתעדכן המגיע לאלפי אנשים ונשים, מה שהופך את דף הפייסבוק של קו לעובד למוקד חדשות ייחודי ומרכזי בתחום.

בנוסף לפייסבוק, קו לעובד מציע מגוון דרכים באמצעותן העובדות יכולות להגיע למידע בנושא זכויותיהן, כולל אתר האינטרנט שלנו, דואר אלקטרוני, וואטצאפ וקו חם. קו לעובד גם מפרסם עלונים בנושא זכויות בעבודה של עובדות בענף הסייעוד בשבע שפות שונות באינטרנט ובעותקים מודפסים. בממוצע, דרך פייסבוק, דואר אלקטרוני, וואטצאפ ושיחות טלפון, צוות קו לעובד מטפל בערך ב-**1,800** בקשות לסייע בכל חודש - רובן מעובדות אך חלקן גם ממעסיקים וחברות השמה.

סיוע פרטני

קו לעובד מספק תמיכה לעובדות בענף הסייעוד באמצעים אלקטרוניים ובשעות הקבלה שלנו בחיפה ובתל אביב. ב-2019, קו לעובד פתח **2,566** תיקים לעובדות בסייעוד, סגר **1,111** תיקים, והשיב יותר מ-**20,200,000** ₪ של שכר וזכויות סוציאליות. בנוסף, יותר מ-50 תביעות הוגשו לבית המשפט בדרישה לטפל בתשלום שכר מולן, פיטורין במהלך הריון, אלימות במקום העבודה, הטרדה מינית ועוד הפרות אחרות של זכויות בעבודה.

שינוי מדיניות

קידום הסכמים בילטרליים: העתירה של קו לעובד שהתנהלה בבג"ץ כבר 12 שנים כנגד דמי התיווך בענף, לבסוף אושרה על ידי בג"ץ בדצמבר 2018. העתירה הובילה לקידום של הסכמים בילטרליים עם הפיליפינים אשר עתידים

אניטה (משמאל) ביחד עם מיטל רוסו, רכזת התחום בקו לעובד.

רגולציות ממשלתיות מגבילות מאד את חייהן הפרטיים של עובדות הסיעוד כמו גם את יכולת התניידותן - גם בין מעסיקים כאן בישראל וגם במעבר בין ישראל ובין מדינות המוצא שלהן. אחת העובדות, אניטה, הגיעה לקו לעובד כדי שנסיע לה לנסוע הביתה, משום שחששה לחייו של בן זוגה שהיה חולה מאד בהודו. משום שהייתה בישראל יותר מ-51 חודשים, היא נרשמה כעובדת מחליפה (עובדת מחליפה מטפלת במקום מטפלת אחרת בשעה שזה נמצא בחופשה), ולכן חלו עליה מגבלות שקבעו כי לא תוכל לנסוע לארץ המוצא שלה ולשוב לאחר מכן לעבוד בישראל. בראשית הדרך היה קשה להאמין כי נצליח לסייע בידה לשוב הביתה, אך התחייבנו לעשות את כל המאמצים. ראשית, עזרנו לה בתיאום מול חברת כוח האדם אשר נעתרה לחתום על מכתב בו היא מתחייבת להעסיק מחדש את אניטה במידה ותשוב לארץ. עם המכתב בנמצא, רכזת התחום בקו לעובד החלה להתדיין מול מספר גורמי מפתח ברשות האוכלוסין וההגירה, עד שהגיעה לבסוף ליועץ המשפטי של הרשות בניסיון להביא להנפקת אשרת כניסה מחדש לישראל בעבור אניטה. במהלך ההליך הזה בן זוגה של אניטה נפטר והיא ביקשה להגיע בזמן להלווייתו. לבסוף, היא הורשתה לנסוע לביתה ל-28 ימים כדי להיות נוכחת בהלוויה, לשהות במחיצת ילדיה ולשוב לעבודתה בישראל.

להיות מיושמים בקרוב. קו לעובד ממשיך לטעון לטובת אימוץ הסכמים בילטרליים בענף מול גורמי השפעה ישראלים, כמו גם מול שגרירויות זרות. בעוד ההסכם עם הפיליפינים הוא צעד חיובי, עובדות פיליפיניות בענף הסיעוד מהוות רק 37% מכלל המועסקות בענף, מה שמתיר את רוב העובדות חשופות וללא הסכמים המסדירים את העסקתן. צעדים משמעותיים לקראת סגירת הפער הנ"ל החלו להתפתח בתחילת 2020. משרד הפנים חתם על הסכם בילטרלי עם סרי לנקה בתחילת השנה (ההסכם עוד לא נכנס לתוקף) והוא נמצא בהליכי משא ומתן גם מול מולדובה. סוכנויות הגיוס הישראליות מנגד, הגישו עתירה כנגד ההסכם עם הפיליפינים וקו לעובד הצטרף כמשיב לעתירה.

עתירה נגד חילוט חשבונות הפיקדון: המדינה מענישה באופן קבוע עובדות הנשארות בישראל מעבר לתקופת אשרת השהייה שלהן באמצעות הפחתת הסכום אותו הן יכולות למשוך מכספי הפנסיה והפיצויים המופקדים בקופת הפיקדון שלהן. במקרים מסוימים היא אף לא מאפשרת לעובדות כל גישה לפיקדון. לרבות מן העובדות יש סיבות לגיטימיות להישאר בארץ לאחר פקיעת האשרות שלהן, כמו המתנה לתהליך חידוש האשרות על ידי המדינה, וכך יוצא שהן משלמות מחיר גבוה על המשך שהותן בארץ. ביולי קו לעובד עתר לבית המשפט המחוזי בטענה כנגד פעולת המדינה על בסיס זה. העתירה טוענת כי לעובדות יש זכות לקבלת הזכויות הסוציאליות שהרוויחו וכי אין הצדקה לקשור בין שהייתן בארץ לאחר פקיעת האשרות ובין והענישה המונהגת על חשבון הפיקדון שלהן. קו לעובד גם פועל באופן קבוע מול גופים ממשלתיים בנוגע למקרים פרטניים בהן חשבונות הפיקדון של עובדות חולטו. הצלחנו בהשבת הכספים לעובדות ברוב המקרים, גם במידה והעובדות עזבו את הארץ.

הגדלת הנגישות לשירותי בריאות: עובדות ותיקות

בענף הסיעוד אשר שילמו בעבור ביטוח בריאות במשך שנים, לא זכאיות לטיפול במקרה והן חולות באופן קשה ולא מסוגלות לעבוד. בנוסף, העובדות לא מקבלות באופן אוטומטי כיסוי ביטוחי במקרה והן מחליפות מעסיקים, הן אינן זכאיות לטיפול במסגרת בריאות הנפש, אינן זכאיות לכיסויים ביטוחיים רבים ומתקשות לקבל כיסוי במקרה של תאונות דרכים. קו לעובד עוקב אחר עתירה שהגשנו ב-2006 לבג"ץ כדי להבטיח שהשירותים הרפואיים להן זכאיות העובדות יהיו זהים לאלה של אזרחים ישראלים כפי שפסק בג"ץ ב-2014. כתוצאה מן העתירה הזאת ועתירה נוספת שהגיש קו לעובד, עובדות שאיבדו את יכולתן לעבוד ל-90 ימים או יותר עכשיו זכאיות לפיצוי חד פעמי של 80,000 ₪ שמשולם על ידי חברת הביטוח שלהן עת עזיבתן את הארץ במידה ועבדו בישראל יותר מעשר שנים. קו לעובד סייע לעובדות רבות לקבל את הפיצוי הנ"ל בשנים האחרונות.

תיקונים נוספים: בכל שבוע קו לעובד מסייע לעובדות רבות בענף הסיעוד במגוון סוגיות: סיוע בקבלת דמי לידה,

שיבה הביתה לצורך לידה, שיבה הביתה לצורך קבלת טיפולים רפואיים נדרשים וביקור המשפחה במדינת המוצא במקרי חירום, כמו במקרה של אינטה המובא כאן.

נוכחות בתקשורת

קו לעובד פונה באופן יזום לתקשורת ותרם לפרסומן של שבע כתבות אשר עסקו בעובדות בענף הסיעוד, ומספר כתבות נוספות אשר עסקו במהגרי עבודה בישראל באופן כללי. הכתבות שתרמנו להן באמצעי התקשורת, כמו למשל [הכתבה](#) ב"הארץ" שפורסמה ביום האשה, מסייעים לנו להדגיש את ההפרות הרבות מהן סובלות עובדות הסיעוד, ובאופן מיוחד את פגיעותן בכל הנוגע להטרדות ותקיפות מיניות והעדר מענים מותאמים.

הכנסת זכויות עבודה ל'מיינסטרים'

קו לעובד ממלא תפקיד חשוב בהעלאת מודעות וסנגור מול גורמים ממשלתיים, עמותות וחברות כוח אדם המעסיקות עובדות בענף הסיעוד ביחס לזכויותיהן בעבודה. קו לעובד פעל מול הגופים הממשלתיים האמונים על רווחתן הכללית של העובדות, כמו משרד הפנים, רשות האוכלוסין וההגירה, משרד המשפטים, משרד העבודה, הנציבות לשוויון הזדמנויות בעבודה והסניגוריה הציבורית, כדי להעלות בעיות הנוגעות לאופני ההעסקה של העובדות בענף על סדר היום הציבורי. אנו מטפלות באופן קבוע בשאלות של מעסיקים וחברות כוח אדם בעניין זכויות העובדות וכן בשאלות של עמותות ופעילים חברתיים.

פליטים ומבקשי מקלט

למי אנו מסייעות

• האוכלוסייה המרכזית לה אנו מסייעות מורכבת מפליטים ומבקשי מקלט מאפריקה (33,000), רובם מאריתראה (למעלה מ-70%) ומיעוטם מסודאן (20%).

סוגיות מרכזיות

פליטים מאפריקה חיים באקלים פוליטי עוין. מרביתם הגיעו לארץ החל מאמצע שנות האלפיים. רק קומץ מתוך יותר מ-33,000 מבקשי מקלט מאפריקה הוכרו כפליטים ורוב המקרים מעולם לא נבדקו. אין כל תכנית ממשלתית לתמיכה בפליטים השוהים בארץ והקהילה עומדת בפני איום מתמיד בגירוש ועתידה לוט בערפל. עקב היעדר מעמד פליט רשמי וכן אשרות עבודה (המדינה מתירה להם לעבוד באופן לא רשמי), פליטים ומבקשי מקלט פגיעים במיוחד לניצול בשוק העבודה. הם נתקלים לעיתים דחופות בבעיות כמו הלנת שכר וזכויות סוציאליות, הליכי פיטורין לא חוקיים. כמו כן, נשים מדווחות באופן תדיר על פיטורין במהלך הריון. מדיניות המיסוי של האוכלוסייה גם לא הייתה ברורה ורבים מהם שילמו את רמת המיסים הגבוהה ביותר. כאשר החוק הובהר ורמת המיסוי פחתה, מבקשי המקלט התקשו לקבל פיצוי בעבור המיסים ששולמו.

על אף כל האתגרים הנ"ל, הבעיה המרכזית בפניה עמדו פליטים ומבקשי מקלט הייתה חוק הפיקדון אשר נכנס לתוקף במאי 2017. החוק נחקק כדי להפעיל לחץ כלכלי על האוכלוסייה במטרה להביאה לעזוב את ישראל. על פי החוק מעסיקים נדרשו לנכות 20% משכרם של פליטים ומבקשי מקלט ולהפקידו בקרן הפיקדון המנוהלת על ידי המדינה, כמו גם סכום נוסף בעבור זכויותיהם הסוציאליות של העובדים בסך 16% ממשכורתיהם. לפליטים ומבקשי המקלט ניתנת גישה לכספים רק עת עזיבתם את הארץ. לחוק יש השפעה דרמטית על משכורתיהם, הבין כה וכה נמוכות של העובדים, המורידה אותן ב-20%, במקרים רבים מתחת לשכר המינימום. מן המידע הנמצא ברשותנו עולה כי 50% מסך העובדים שהכספים מנוכים ממשכורתיהם מרוויחים פחות משכר המינימום. לניתוח עומק של החוק, פנו בבקשה [לדו"ח](#) שפורסם על ידינו בשיתוף עם המוקד לפליטים ומהגרים באביב 2019.

מה אנו עושות

יידוע עובדים בדבר זכויותיהם

קו לעובד מנהל דפי פייסבוק בטיגריניה, ערבית ואנגלית, עם כמעט 4800 עוקבים בו אנו מפרסמות באופן קבוע מידע מתעדכן בעניין חוקי העבודה וכל מדיניות משתנה המשפיעה על אוכלוסיית הפליטים. כמו כן, בדפים מתפרסמים סרטוני וידאו המבהירים ומפרטים את זכויות העבודה. בדפים נעשה שימוש תדיר: סרטון עם הנחיות לבדיקת הפקדות בחשבון הפיקדון, לדוגמה, הגיע ליותר מ-38,000 איש ואישה, וזכה ליותר מ-600 תגובות ושיתופים. אתר קו לעובד גם מכיל עלוני מידע בנושא.

צוות קו לעובד מספק הכשרה לחברים בקהילת מבקשי המקלט והפליטים ולארגונים התומכים בקהילה בתל-אביב ואזורים אחרים בפריפריה, כולל אילת.

סיוע פרטני

קו לעובד הוא הארגון המרכזי המספק תמיכה בנושא זכויות עבודה לפליטים ומבקשי מקלט בישראל. בהינתן המאבק הארוך להסדרת מעמדם החוקי, הבטחת זכותם לחיים ברי-קיימא הוא תחום מפתח אחד בו אנו יכולות להעצים את הקהילה ולהשיב לה תחושה של אוטונומיה ונורמליות. בשנת 2019 צוותנו ערך יותר מ-4,180 שיחות ייעוץ, פתח 2,380 תיקים, סגר 2,191 והגיש 138 תביעות לבית המשפט. בממוצע, בשעות הקבלה השבועיות שלנו סייענו ל-70 עד 80 עובדים והשבנו להם יותר מ-16,435,000 ₪ – כמעט 60% מן הסכום לנשים. אף על פי שקו לעובד עוסק בעיקר בסיוע לקהילת הפליטים ומבקשי המקלט בישראל, סיפקנו גם סיוע לאלה שהיגרו למדינות אחרות. אנו שומרות איתם על קשר כדי להבטיח שהם מקבלים את זכויותיהם המלאות להן היו זכאים עת עזיבתם את ישראל, כולל כספי הפיקדון וכספים מן המוסד לביטוח לאומי.

שינוי מדיניות

עתירה נגד חוק הפיקדון: כמתואר מעלה, לחוק הנ"ל הייתה השפעה הרסנית על חייהם של פליטים ומבקשי מקלט. בנוסף לאיבוד ההכנסה הנדרשת בהווה, להישרדות יום יומית, מעבודתנו עולה כי למעשה רבים מן המעסיקים כלל לא מפקידים את הכספים שהם מנכים ממשכורות העובדים בקרן הפיקדון ובמקום זאת שומרים את הכספים לעצמם. קו לעובד טען נגד החוק המזיק מיום חקיקתו. יזמנו קואליציה של ארגונים אשר עתרה לבג"ץ בבקשה לבטל את החוק.

הצלחנו בהחגרת עובדים פגיעים במיוחד מתוך הקבוצה עליה חל החוק כגון נשים, שורדי עיניים, אבות יחידיניים ואנשים הסובלים מליקויים בריאותיים. כתוצאה מכך, מעסיקים נדרשים לנכות 6% במקום 20% ממשכורות העובדים הנ"ל והעובדים זכאים להחזר 14% מהכספים שנוכו ממשכורותיהם בעבר. פליטים רבים שהוחרגו מן החוק פנו לקו לעובד על מנת לקבל סיוע בהגשת בקשת החזר הכספים משום שההליך היה לא בהיר ורצוף מהמורות בירוקרטיות. **למעשה, 80% מן הפליטים ומבקשי המקלט שביקשו לקבל את החזר הכספים עשו זאת דרך קו לעובד.**

בנוסף, קו לעובד לאחרונה הצליח בדרישתו להביא להחזר הכספים לקורבנות סחר בבני אדם באופן רטרואקטיבי בהתאם ליום בו החוק נכנס לתוקף ולא ליום בו הוכרו כקורבנות כפי שהוצע.

טיפול בסוגיות של מיסוי: כפי שצוין מעלה, פליטים ומבקשי

מקלט שילמו באופן לא צודק שיעור מיסוי גבוה. לאחר שהרגולציה הובהרה ושיעור המס קטן הם התקשו מאד בקבלת הזיכוי שהגיע להם. רשויות המיסוי המוניציפליות יצרו תהליך בירוקרטי ארוך ומסועף להשבת הכספים, כך שזה היה כמעט בלתי אפשרי בעבור עובדי מס הכנסה לערוך את הזיכוי בעצמם מבלי להיוועץ בגופים או אנשים בעלי מומחיות בתחום המיסוי. קו לעובד פעל לאורך 2019 מול רשויות המס המקומיות כדי להבהיר את ההליך להשבת הכספים ולמצוא דרכי שיתוף פעולה אשר יבטיחו כי פליטים ומבקשי המקלט יקבלו את הזיכויים המגיעים להם.

היטל עובדים זרים: גורם בעייתי נוסף בעבור פליטים ומבקשי מקלט הוא שרבות מחברות הקבלן וההשמה, המהוות את המעסיק העיקרי של הקהילה (60% מן העובדים שנעזרו בשירותינו הועסקו על ידי החברות הנ"ל), סגרו את שעריהן לאחר שנאלצו לשלם באופן רטרואקטיבי היטל של 20% בעבור העסקת "עובדים זרים" בענפים רבים, זאת בנוסף לכספים המנוכים ממשכורותיהם של העובדים לקרן הפיקדון. המצב הותיר את העובדים לא רק ללא משכורות ופיצויים אלא גם ללא כל גורם לפנות אליו בדרישה לכספי הפיקדון שלא הופקדו. קו לעובד פעל מול משרדי הממשלה כדי לסייע בידי הפליטים ומבקשי המקלט בעניין ואנו בוחנות מהלכים משפטיים אפשריים כדי להמשיך ולהתמודד עם הבעיה.

נוכחות בתקשורת

קו לעובד תרם לפרסומן של 13 כתבות בתקשורת הישראלית והבינלאומית בעניין מצב הפליטים בישראל ובייחוד בעניין השפעתו הרת האסון של חוק הפיקדון. במאי "**כלכליסט**" וה"**טיימס הישראלי**" פרסמו כתבות המדגישות את דו"ח קו לעובד והמוקד לפליטים ומהגרים בעניין השפעותיו השליליות של החוק. הכתבות סיקרו את ממצאי דו"ח קו לעובד בעניין אי אכיפתו של החוק, שגרם לאובדן של יותר מ-700 מיליון ₪ של משכורות וזכויות סוציאליות – ככל הנראה לכיסיהם של המעסיקים. **כתבה** שפורסמה בחודש יוני ב"הארץ" המשיכה בסיקור המצב והדגישה כי כספיהם של רק 68 מתוך 30,000

פליטים מתקשים להבטיח כי מעסיקיהם יפקידו את 20% המנוכים ממשכורותיהם לקרן הפיקדון כנדרש על פי חוק. כאשר זה לא קורה, הם נמצאים בסיכון גבוה להפסיד סכומים עצומים של כסף. לרוע המזל, אין בנמצא גוף ממשלתי המודיע לעובדים כי כספיהם לא מופקדים.

יוהנס, פליט מאריתראה, הגיע לקו לעובד כדי לבדוק כמה כסף צריך להיות מופקד בחשבוננו לאחר שעבד מספר שנים במשרות שונות והועסק על ידי שתי חברות קבלן שונות המספקות שירותי ניקיון לשתי רשויות מוניציפליות גדולות במרכז הארץ. הוא היה סבור כי 5,000 ₪ שנמצאו בחשבוננו לא היו מספיקים והוא צדק – קו לעובד חישב ומצא כי חסרו לו כמעט 50,000 ₪.

קו לעובד פנה לשתי חברות הקבלן בדרישה שיפקידו את הכספים שחבו ליוהנס. כמו כן, פנינו לגופים האחראיים בראשויות המוניציפליות בדרישה שיפעלו בעניין מול חברות הקבלן. כאשר יוהנס שב למשרדנו לאחר מספר שבועות, בדקנו את קרן הפיקדון שלו ושמחנו לגלות כי שתי החברות פעלו בהתאם לדרישתנו. היו לו כמעט 60,000 ₪ בחשבון תחת שמו

פליטים ומבקשי מקלט בישראל הופקדו במלואם בקרן הפיקדון כנדרש על פי החוק.

הכנסת זכויות עבודה ל'מיינסטרים'

קו לעובד משתף פעולה באופן סדיר עם שלל גופים ממשלתיים כמו רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הכלכלה, המוסד לביטוח לאומי ומס הכנסה, כדי להביא לטיפול בצרכיהם של פליטים ומבקשי מקלט ולספק מידע עדכני בנוגע לנושאים מרכזיים המשפיעים על מימוש זכויות העבודה שלהם. כמו כן, קו לעובד משתף בוועדה בין-משרדית בעניין סחר בבני אדם וסיפק הכשרה לרשות האוכלוסין וההגירה בזיהוי קורבנות סחר בעבודתם עם פליטים ומבקשי מקלט. קו לעובד הוא שותף מרכזי ומקבל תמיכה של נציבות האו"ם לפליטים ועובד מולה באופן רציף בנוגע לצרכיהם של פליטים ומבקשי מקלט בישראל. ברמת הקהילה, קו לעובד מציע באופן קבוע מספר הכשרות לארגונים אחרים המסייעים לפליטים ומבקשי מקלט ומייעץ באופן קבוע למעסיקים על העסקה אחראית על חברי הקהילה.

למי אנו מסייעות

פלסטינים מהשטחים המועסקים בישראל עם היתרי עבודה (כ-90,000: 65,000 בבנייה, 10,000 בחקלאות ו-5,000 בתעשייה); פלסטינים מהשטחים המועסקים בישראל ללא היתרי עבודה (לערך 35,000).

הסוגיות המרכזיות

עובדים פלסטינים בשוק העבודה בישראל זכאים על פי החוק לאותן הגנות כמו עובדים ישראלים. בפועל זה מעולם לא היה המצב. אחת מסוגיות המפתח איתן מתמודדים עובדים פלסטינים, בייחוד אלה בענף הבנייה, היא תשלום דמי תיווך, לא חוקיים, בעבור קבלת היתרי עבודה בישראל. דוח שפורסם ע"י בנק ישראל ב-2019 העריך כי בערך 30% מן הפלסטינים העובדים עם היתר בישראל שילמו עמלות תיווך לא חוקיות. הערכה שמרנית של הרווח בעבור מכירת ההיתרים עמדה על 480 מליון ₪ בשנה. הדוח קבע כי בממוצע שיעור דמי התיווך מהווים כ-20% ממשכורת העובדים, אף על פי שהנתונים של קו לעובד מעלים כי שיעור דמי התיווך מהווים עד חצי ממשכורתם החודשית. העובדים נדרשים לשלם את דמי התיווך באופן חודשי בלא תלות בכמה ימים עבדו או במקרה של מחלה כאשר הם אינם מסוגלים לעבוד עוד.

למרות שפלסטינים העובדים בישראל ובהתנחלויות מוגנים על ידי חוקי העבודה הישראליים, רבים מהם אינם מודעים לזכויותיהם ויש ברשותם אמצעים מוגבלים להשגת מידע. מיצוי זכויות פעמים רבות מהווה משימה מאתגרת לנוכח סבך הדרישות הבירוקרטיות ומחוסר במידע. בנוסף, תקנות הבקעה שהוכנסו לתוקף על ידי משרד המשפטים בתקופת איילת שקד כשרת המשפטים, דורשות מכל תושב לא ישראלי להפקיד פיקדון גבוה בעת הגשת תביעה נגד מעסיקו בבית הדין לעבודה, מה שמגביל את גישתם של עובדים פלסטינים לבית המשפט בבואם לדרוש את זכויותיהם. על הרקע הזה עובדים פלסטינים מדווחים לעתים קרובות על הלנת שכר ופגיעה בזכויות סוציאליות, שעות עבודה ארוכות ללא תשלום שעות נוספות ותנאי עבודה לא בטוחים. בנוסף, רבים מהם סובלים כתוצאה משעות ההתניידות הארוכות למקום העבודה ובחזרה ממנו. לעיתים קרובות עובדים נאלצים לעזוב את ביתם בארבע או חמש בבוקר, כדי שיהיה להם זמן מספיק למעבר במחסומים אשר רבים מהם תוכננו לכמות קטנה הרבה יותר של אנשים.

מה אנו עושות

יידוע עובדים בדבר זכויותיהם

קו לעובד מנהל דף פייסבוק בערבית עם **יותר מ-10,400 עוקבים** ובו אנו מפרסמות באופן קבוע מידע בנושא חוקי העבודה, עלוני מידע של זכויות בעבודה וסרטונים הסוקרים נושאים הרלוונטיים לפלסטינים העובדים בישראל. הדף מהווה פורום לעובדים בו הם יכולים לשאול שאלות על זכויותיהם ולקבל הדרכה על מימושן או לקבל סיוע משפטי מן הארגון. אנו גם מפרסמות עלונים בדבר זכויות עבודה בערבית באתרנו.

צוות קו לעובד קיים סדנאות על חוקי העבודה עבור עובדים מהגדה המערבית וממזרח ירושלים העובדים בישראל. ההדרכות עסקו במגוון נושאים, כגון קריאת תלושי שכר, זכויות פנסיה, זכויות בעת תאונת עבודה, חופשת מחלה, שעות נוספות וכיטורין. ערכנו **20 סדנאות** תוך סיוע **ליותר מ-600 עובדים פלסטינים**, בשמונה ערים בגדה המערבית וארגנו **חמש סדנאות נוספות במזרח ירושלים** בהן לקחו חלק כ- **140 עובדים**. באמצעות התמיכה של קרן מנוף של קרנות הביטוח הלאומי, קו לעובד פיתח סרט ודפי הדרכה בערבית על תנאי בטיחות נאותים בעבודה בעבור פלסטינים המועסקים בענף החקלאות כמו גם לגבי זכויותיהם לבטיחות בעבודה. **יותר מ-150 עובדים פלסטינים בענף החקלאות** נחשפו לסוגיות הללו באמצעות **שש סדנאות**.

צוות קו לעובד סייר באופן קבוע במחסומים בשעות הערב בעת שהעובדים שבו לבתיהם, כדי לחלק עלונים בנושא זכויות בעבודה וכדי לענות על שאלות בנוגע למימושן. בממוצע הגענו **ליותר מ-100 עובדים בשבוע** דרך סיורים למחסומים. בנוסף, קו לעובד קו לעובד היה פעיל בכלי תקשורת ערביים, רדיו וטלוויזיה, כדי להשתתף בראיונות המדגישים את זכויותיהם של פלסטינים העובדים בישראל.

סיוע פרטני

קו לעובד מקיים קבלת קהל בשטחים ובמזרח ירושלים על מנת לספק ייעוץ וסיוע פרטני לעובדים. במהלך 2019 פתחנו **145** תיקים ויותר מ-**706,472** ₪ של שכר זכויות שנגזלו - הושבו לעובדים. בנוסף, בממוצע סייענו ל-**200** איש בכל חודש דרך טלפון, וואטצאפ, פייסבוק ושעות הקבלה שלנו.

בהתבסס על עבודתנו הפרטנית פעלנו לשיפור תנאי עבודתם של פלסטינים באמצעות הגשה של **כ-20 תלונות** למשרד העבודה, משרד הבריאות, המוסד לביטוח לאומי ומחלקת התשלומים של רשות האולוסין וההגירה, המעבירה תשלומי פיצויים לעובדים פלסטינים בשם מעסיקים ישראלים.

שינוי מדיניות

שיפור ניהול כספי הפנסיה של עובדים פלסטינים: הפרשות לקרן הפנסיה של פלסטינים מתבצעות באמצעות תשלום המעסיק ובאמצעות ניכוי ממשכורות העובדים. אף על פי כן, הכספים בעבר לא נוהלו כקרן פנסיה והעובדים לא היו מודעים לאופן בו הדבר אמור להתנהל. בפועל, ברוב המקרים, הם מעולם לא קיבלו את הכספים. בשנת 2014 יותר ממליארד ₪ שהו בקרן הפנסיה הכללית של העובדים. בסוף 2015 עתרנו לבג"ץ בדרישה לבצע רפורמה בתחום כך שהכספים ינוהלו על ידי קרן חיצונית שתפעל באופן מקצועי, עם חוקים שקופים וברורים שיאפשרו לעובדים להבין את מצב הפנסיה שלהם ואת דרכי פדיון

הכספים. המדינה הקימה קרן מקצועית המוכרדת מרשות האולוסין וההגירה המנהלת את הכספים ופירסמה חוקים ונהלים לקרן. אנו ממשיכות לעקוב אחר מימוש המהלך ומביאות את הסוגיות הבעייתיות בפני בית המשפט העליון.

הגנה על הפרשות העובדים לקרן דמי מחלה: במשך שנים, פלסטינים יכלו לקבל תשלום בעבור חופשת מחלה רק במידה ויצרו קשר עם מחלקת התשלומים ברשות האולוסין וההגירה. כתוצאה מכך, רק 2%-1.5% קיבלו את התשלום. בשנת 2016, קו לעובד עתר לבית המשפט העליון בעניין ומאז המדינה משלמת דמי מחלה ישירות לעובדים. אף על פי כן, הקרן צברה במהלך השנים 550 מיליון ₪ של דמי מחלה שלא שולמו לעובדים. גם עתה עדיין לא ברור האם הכספים יושבו לעובדים, בעוד המדינה ממשיכה לשקול דרכים להשתמש בכספים. קו לעובד טען בהצלחה נגד הצעות להשתמש בכספים לשיפור מצב המחסומים ובסתני האחרון הארגון מנע החלטה לא חוקית להשיב 250 מיליון ₪ למעסיקים.

שינוי מבנה ההעסקה של עובדים פלסטינים: קו לעובד פעל באופן נחוש ליצירת שינוי מערכתי ועמוק של צורת ההעסקה של עובדים פלסטינים. במצב הקיים עובדים פלסטינים כבולים, הלכה למעשה, למעסיקים ישראלים בצורה שמניעה סחר של היתרי עבודה. ערכנו מספר פגישות עם הצוות הבין-משרדי הכולל נציגים של משרדי הבטחון, הפנים, העבודה, האוצר והשיכון, כדי לגבש מבנה העסקה חלופיים. קו לעובד מקדם דרכי העסקה שיאשפרו

רכז הפרוייקט, עבד דארי מסייע להישאם במהלך קבלת קהל של קו לעובד.

הישאם עבד בישראל מאז גיל 16, כאשר בגיל 68 הוא נפצע באצבעו בעת עבודה בשיפוץ בניין בכפר סבא. הוא הובא לבית החולים הסמוך ושוחרר הביתה לשבועיים חופשת מחלה עם המלצה לפיזיותרפיה.

לאחר התאונה הוא גילה כי מעסיקו ביטל את היתר העבודה שלו בישראל והוא נותר מובטל. הוא לא קיבל כל החזר בגין הוצאותיו הרפואיות וכל פיצוי בעבור אבדן כושר העבודה. בהיותו מפרנס לחמש נפשות, לפתע הוא נותר ללא כל הכנסה, ונאלץ לפנות לילדיו הבוגרים בבקשה שיממנו את ההוצאות של משפחתו ואת הוצאותיו הרפואיות. הוא הגיע לקבלת קהל של קו לעובד בשטחים בבקשה לסייע. הארגון סייע לו להגיש בקשה לכיסוי הוצאותיו הרפואיות וקבלת פיצויים בגין נכותו. לבסוף, לאחר שנה, הוא קיבל 6,900 ₪ בעבור חופשת המחלה ו-1650 ₪ בעבור כיסוי הוצאותיו הרפואיות. קו לעובד גם סיפק לו עורך אשר פועל להכרתו כנכה ולקבלת פיצויים בגין נכותו.

לפלסטינים חירות בחירה בתהליכי ההעסקה שלהם ויבטלו את דמי התיווך הנצלניים שרבים מהם משלמים בעבור היתרי העבודה. פרויקט פיילוט לדרכי העסקה חדשות התקיים בסתיו 2019 באזור עטרות, וקו לעובד יספק משוב בהתבסס על תוצאותיו.

נוכחות בתקשורת

תרמנו ב 2019 לפרסום 21 כתבות בסוגיות שקשורות להעסקה של עובדים פלסטינים. רבות מסוגיות המפתח הנוגעות לפעילות הארגון בנושא קיבלו כיסוי תקשורתי נרחב. [כתבה](#) מחודש נובמבר ב"הארץ", לדוגמה, הדגישה את החלטת בית המשפט להקפיא את העברת 250 מליון השקלים מקרן דמי המחלה של העובדים הפלסטינים למעסיקים הישראליים. הכתבה הדגישה את העתירה של קו לעובד והאגודה לזכויות האזרח בעניין קרן דמי המחלה ואת הנושא הנידון בה. [כתבה](#) מחודש אוקטובר הדגישה את העובדה שעובדים פלסטינים נאלצים לעתים קרובות לשלם דמי תיווך מופקעים על מנת לקבל היתרי עבודה בישראל והעלתה את הנושא לסדר היום הציבורי.

הכנסת זכויות עבודה ל'מיינסטרים'

קו לעובד פועל באופן קבוע מול גורמי השפעה למען שיפור תנאי העבודה של פלסטינים. אנו עומדות בקשר עם גופים ממשלתיים כמו משרד הבריאות, רשות האוכלוסין וההגירה (כולל מנהל התשלומים), המוסד לביטוח לאומי, מתאם פעולות הממשלה בשטחים, משרד העבודה ועוד, כדי לקדם את זכויות העובדים הפלסטינים. עבודתנו ממוקדת גם בגופים במגזר הפרטי כמו חברות פרטיות, מעסיקים וקופות החולים. קו לעובד מעביר הכשרות על חוקי העבודה בישראל לעמותות אחרות הפועלות עם פלסטינים וייעץ לגופים בינלאומיים כמו ארגון העבודה הבינלאומי של האו"ם בעניין מצבם של הפלסטינים המועסקים בישראל. אנו נפגשות גם עם גורמי ממשל פלסטיניים, כמו משרד העבודה ומשרד המשפטים, כדי לספק מידע על חוק העבודה הישראלי ולאתר דרכים כדי לתמוך בעובדים הפלסטינים.

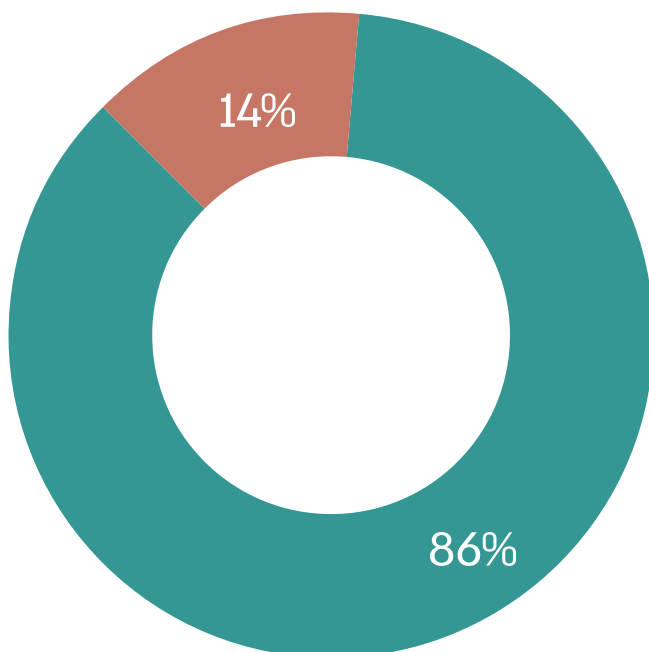
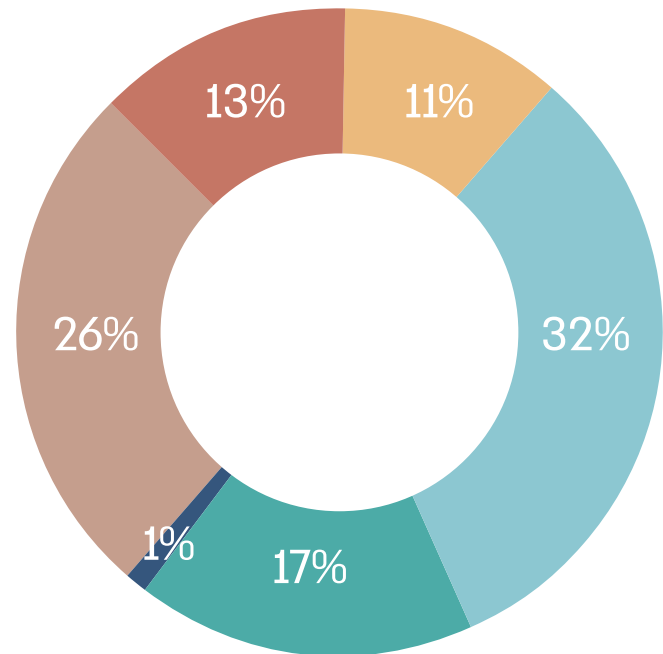
הכנסות קו לעובד

נתונים כספיים

הכנסות קו לעובד 2019

₪ 3,911,140

- תורמים פרטיים
- קרנות מ"מ ומו"ל
- תמיכות מהמדינה
- חברות
- הכנסות עצמיות
- קמפיין מימון המונים

הוצאות 2019

- הוצאות הנהלה וכלליות
- הוצאות פעילות

העבודה שלנו לא הייתה מתאפשרת ללא המסירות, נדיבות וידע של יותר מ-100 המתנדבים והמתנדבות שלנו. אנו מלאי הוקרת תודה לכולכן על מה שאתן עושות כאן בכל יום בקו לעובד.

אנו מבקשות להודות גם לכל שותפינו בישראל ומסביב לעולם שתומכים בעבודתנו באופן שנתי, או חודשי, בתרומות קטנות כגדולות. אנו מודות בפרט ל-800 אנשים וארגונים שתרמו לקמפיין מימון ההמונים שערכנו בחודש ספטמבר, שסייעו לנו לגייס 548,000 ש"ח. תרומתכם הנכיחה עבורינו את התמיכה האדירה שאנו זוכים לה בקרב שותפנו המקומיים והבינלאומיים.

לבסוף, נבקש להזכיר את תורמנו שהדרכתם, מימונם ותמיכתם מאפשרת לנו לבצע את עבודתנו, והופכת את שאנו עושות לאפשרי.

Arkin Family Foundation

Bader Philanthropies

Joey and Carol Low

Israeli Innovation Authority

Kathryn Ames Foundation

Israel Manof Fund of National Insurance Institute

New Israel Fund

Pras Bereshit/Genesis Prize

Rosa Luxemburg Foundation

Sivmo

The European Union

The Ministry of Labor, Social Affairs, and Social Services of Israel

The Sebba Charitable Trust

(United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR

United Nations Voluntary Trust Fund on Contemporary Forms of Slavery

הצטרפו אלינו ועזרו לנו בהגנה על זכויות עובדים

אם ברצונכם לתמוך בעבודתנו, ישנן מספר דרכים להעביר לנו תרומה. כל תרומה תשמש למתן סיוע לעובדים - בין אם בשמירה על זכויותיהם מול הרשויות והמעסיקים, בסיוע משפטי, או במאבק מתמשך להעלאת מודעות, חקיקה ואכיפה של זכויות עובדים בישראל.

לתרומה באמצעות המחאה, אנא שלחו את הצ'ק אל הכתובת הבאה:

קו לעובד

ת.ד. 2319

תל אביב-יפו 61022

ישראל

להעברה בנקאית ישירות לחשבוננו, אנא העבירו לפרטים הבאים:

שם חשבון: קו לעובד

מספר חשבון: 431095

בנק הפועלים, סניף מספר 781

קוד סוויפט: POALILIT

מספר זה"ב:

IBAN: IL20-0127-8100-0000-0431-095

לתרומה מקוונת במערכת מאובטחת,

בחרו סכום מטה ולחצו על "ביצוע התרומה" ותועברו לאתר מאובטח לסיום התהליך. לאחר תרומתכם, תקבלו אישור תשלום וקבלה לכתובת הדואר האלקטרוני.

לחצו [כאן](#) למעבר לדף תרומה מאובטח. ניתן לתרום בכרטיס אשראי או בכייפאל

תרמו דרך הקרן החדשה לישראל

תרומות מארה"ב הן הוצאה מוכרת וכטורה ממס דרך הקרן החדשה לישראל, ויכולות להיות מבוצעות דרך הקישור הנ"ל: <https://secure.nif.org/onlineactions/rlY0ZJnkr0iglWKmaV5Weg2>

או באמצעות המחאה לכתובת הבאה.

יש לרשום על גב המחאה: "תרומה המיועדת לקו לעובד".

New Israel Fund

E. 39th Street, Suite 301 6

New York, NY 10016-0112, USA

קו לעובד /
Worker's Hotline
/ عنوان العامل

סניף תל-אביב

תל אביב-יפו, נחלת בנימין 75 קומה רביעית
ת.ד. 2319, תל-אביב יפו 61022
03-6883766

סניף חיפה

סניף חיפה, הרצל 18
קומה ב' חדר 224
04-8643350